

pozarządowiec

listopad nr 2 (162) 2017 rok XXI

FORTUNA DZIAŁAŃ SPOŁECZNYCH

// WYDARZENIA Z EKONOMIĄ SPOŁECZNĄ // WARMIŃSKO-MAZURSKIE DNI Z EKONOMIĄ SPOŁECZNĄ
// INICJATYWY SPOŁECZNE GODNE NAŚLADOWANIA 2017 // O POTRZEBIE NIESIENIA POMOCY.
SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA „ZWIASTUN” // EWIDENCJA SPRZEDAŻY W ORGANIZACJACH POZARZĄDOWYCH //

OD REDAKCJI

Okres wiosenno-letni w naszym regionie to czas wielu ciekawych wydarzeń. My, skupiliśmy się oczywiście na tych, związanych z ekonomią społeczną. W tym wydaniu znajdziecie Państwo relację z elbląskich Targów Ekonomii Społecznej oraz Targów Przedsiębiorczości Społecznej, jak również regionalnych V Warmińsko-Mazurskich Dni z Ekonomią Społeczną. Ponadto, powrócimy do czerwcowego konkursu „Godni Naśladowania”, który w tym roku organizowany był już po raz czternasty. Zaprezentujemy laureatów VII kategorii - Produkt Ekonomii Społecznej Godny Naśladowania. Z kolei w części poradnikowej znajdziecie Państwo mnóstwo praktycznych informacji, m.in. z zakresu ewidencji w organizacjach pozarządowych, najważniejszych zmian, które dotyczą nowych wzorów wniosków o realizację zadań publicznych. Zachęcam również do skorzystania z porad nt. tworzenia identyfikacji wizualnej, która ma istotny wpływ na wizerunek naszych organizacji.

Życzę miłej lektury
Red. Paulina Krasodomska

SPIS TREŚCI

Ekonomia społeczna w regionie

Wydarzenia z ekonomią społeczną	3
<i>Rafał Narnicki</i>	
Warmińsko-Mazurskie Dni z Ekonomią Społeczną	6
<i>Magdalena Wollman</i>	
Inicjatywy społeczne Godne Naśladowania 2017	8
<i>Paulina Krasodomska</i>	
O wyzwaniach, wytrwałości i spełnionych marzeniach.	
Fundacja Rozwoju Warmii i Mazur	11
<i>Wojciech Jankowski</i>	
Bezpłatna oferta zaplecza lokalowo-sprzętowego	13
<i>Paulina Krasodomska</i>	
COP Elbląg. Organizacja, czekamy na Ciebie	14
<i>Rafał Narnicki</i>	

Dobre praktyki w regionie

O potrzebie niesienia pomocy. Spółdzielnia socjalna „Zwiastun” ...	15
<i>Paulina Krasodomska</i>	
Wyjazdy kształtują, czyli spostrzeżenia po wizycie studyjnej braniewskiego Zespołu ds. ekonomii społecznej	16
<i>Edyta Karpińska</i>	
Bo lubię moją pracę	19
<i>Sylvia Ostrowska</i>	

Poradnik

Ewidencja sprzedaży w organizacjach pozarządowych	21
<i>Agata Błaszczuk</i>	
Mały galimatias przy małych grantach	26
<i>Beata Wachniewska-Mazurek</i>	
Wielkie zmiany w małych stowarzyszeniach	28
<i>Beata Wachniewska-Mazurek</i>	
O czym pamiętać tworząc identyfikację wizualną	29
<i>Jacek Kłosiński</i>	

Jesteśmy członkiem Sieci Wspierania Organizacji Pozarządowych SPLOT, Sieci Wspierania Rozwoju Lokalnego HEROLD oraz Federacji Organizacji Społecznych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSA.

pozarządowiec

PISMO INFORMACYJNE
ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Wydawca

Stowarzyszenie ESWIP
82-300 Elbląg, ul. Związku Jaszczurczego 17
tel./faks: 55 236 27 16, 55 235 33 88
e-mail: redakcja@eswip.pl

Redaktor naczelny

Arkadiusz Jachimowicz

Redaktor wydania

Paulina Krasodomska

Projekt okładki

Kuba Qbi Strumiński

Skład komputerowy

Agencja Reklamowa Contact

Internetowe wydanie pisma dostępne na

www.eswip.pl

Wydanie jest bezpłatne.

Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca.

Zastrzegamy sobie prawo skracania tekstów i zmiany

tytułów. Autorzy tekstów prezentują swoje własne opinie.

Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada.

WYDARZENIA Z EKONOMIĄ SPOŁECZNĄ

Rafał Narnicki

Było jak w filmach: bollywoodzkim hicie „Czasem słońce, czasem deszcz” i hollywoodzkim klasyku: „Deszczowej Piosence”. W tak zaplanowanej przez pogodę scenarii odbyły się w tym roku dwa ważne dla ekonomii społecznej w subregionie elbląskim wydarzenia.

Jednym z najciekawszych punktów programu Dni Elbląga, rozpoczynających tradycyjnie wakacje były Targi Ekonomii Społecznej, zaś zamykającemu letnią przerwę XII Elbląskiemu Świętu Chleba towarzyszyły Targi Przedsiębiorczości Społecznej. Oba wydarzenia zorganizowane zostały przez Ośrodek Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Elblągu. Celem Targów jest przybliżenie idei ekonomii społecznej oraz prezentacja interesującej oferty podmiotów ekonomii społecznej z całego subregionu objętego wsparciem Ośrodka OWIES: miasta Elbląg oraz powiatów: braniewskiego, elbląskiego, iławskiego oraz ostródzkiego. Ekonomia społeczna na tym obszarze rozwija się coraz prężniej; powstają kolejne spółdzielnie socjalne, a organizacje pozarządowe decydują się na podejmowanie działalności gospodarczej.

TARGI EKONOMII SPOŁECZNEJ

Czas od pierwszych pomysłów na zorganizowanie **Targów Ekonomii Społecznej**, połączonych z Forum Inicjatyw Pozarządowych, do ich otwarcia coraz szybciej przewracał kartki w kalendarzach organizatorów. Kronika przygotowań do wydarzenia zapisała się w wiadomościach na stronach internetowych, spotkaniach zespołu odpowiedzialnego za realizację Targów, setkach maili i stertach notatek. W niedzielę 25 czerwca br. od bladego, a raczej szarego świtu, na elbląskim Starym Rynku rosło namiotowe miasteczko, którego każdy centymetr kwadratowy był zaplanowany tak, by wystawcy prowadzący warsztaty, pokazy oraz sprzedający swoje produkty, a przede wszystkim odwiedzający starówkę Elblążanie, czuli się jak najlepiej.

W chwili rozpoczęcia Targów nieudające się wyprosić z Elbląga ciemne

chmury hojnie raczyły wszystkich deszczem, skutecznie ignorowanym jednak przez uzbrojonych w świetne nastroje organizatorów i uczestników wydarzenia. Namioty warsztatowe zapełniły się od pierwszych chwil. Nietypową, bo przygotowaną z dźwięków tybetańskich mis, kąpielą koilo Stowarzyszenie Babka Wyspa. Tuż obok elbląski Hufiec ZHP zbierał ekipę uczestników biegu patrolowego, a Instytut NeuroRozwoju prowadził warsztaty o tajemniczo brzmiącej nazwie „Biofeedback”. Kolejny namiot rozbrzmiewał rytmicznym stukaniem narzędzi stolarskich ekipy z Aktywnego Zawodzia oraz międlicy, na której uczestnicy warsztatów Pracowni Rzemiosł Dawnych łamali łądygi lnu. Nieco ciszej, ale równie aktywnie było w sąsiedniej strefie, w której pod okiem pań ze Stowarzyszenia Art-Kreatywni powstawały sowy-przytulanki, a na warsztatach Stowarzyszenia Miłośników Elbląga „Ocalić od Zapomnienia” wyczarowywano modele samolotów i tramwajów. Zajęcia w majsterkowni Stowarzyszenia Inicjatyw Rodzinnych, oblegane przez dzieci, równie wielką frajdę sprawiały dorosłym, którzy za pomocą wkrętarek, śrubokrętów i całej gamy innych narzędzi budowali domki dla Trzech Świnek – bohaterki czytanki przygotowanej przez SIR. Równie wielkim zapałem wykazali się uczestnicy prowadzonych przez Zakład Aktywności Zawodowej w Kamionku Wielkim warsztatów wikliniarskich. O tym, że można jeść zdrowo, smacznie i tanio przekonywał Bank Żywności w Elblągu. Literacko i malarsko realizowali się uczestnicy warsztatów Stowarzyszenia Alternatywni. Goście Targów, którzy wybrali spotkanie ze Stowarzyszeniem Inspiratornia opuszczali elbląską starówkę ozdobieni misternymi wzorami namalowanymi na skórce henną. Hasło „ukulaj sobie trufle” zaintrygowało gromadzących się przy stoliku Sklepu

Naturalna Żywność gromadkę ciekawskich miłośników zdrowych słodczy. Zespół Zachodniomazurskiego Stowarzyszenia Przewodników dzielił się pomysłami na mikropodróżę po malowniczych zakątkach okolic Elbląga. Gra na „pobitych garach”, stworzonych przez dzieci uczestniczące w warsztatach Spółdzielni Socjalnej IDEA komponowała się z zajęciami bębniarskimi Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną. Wbrew niesprzyjającej aurze, chłopcy z iławskiego Stowarzyszenia Sportów Xtremalnych przykuwali uwagę odwiedzających akrobacjami na BMX'ach i hulajnogach, a Stowarzyszenie Wystarczy Jeden Uśmiech i Stowarzyszenie Wyjście prowadziły gry i zabawy dla naszych najmłodszych gości. Strefa sprzedażowa to feria barw, zapachów i smaków. Targowe miasteczko ozdobiło kolorowe rękodzieło uczestników Warsztatu Terapii Zajęciowej w Kamienniku Wielkim, zaś o przyjemności dla podniebienia zadbały Stowarzyszenie Zicherka, Spółdzielnia Socjalna Negocjator, Stowarzyszenie Przy Granicy oraz mobilny sklep Naturalnej Żywności. Wśród gości spacerowali mieszkańcy i byli mieszkańcy elbląskiego schroniska dla zwierząt prowadzonego przez Ogólnopolskie Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami Animals z Elbląga.

TARGI PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ

Lato, w tym roku wyjątkowo powściągliwe w obdarowywaniu słońcem i upałami pracownikom Ośrodka OWIES minęło nie tylko na upragnionym odpoczynku, ale również przygotowaniach do kolejnego wydarzenia. Przez cały pierwszy wrześniowy weekend elbląską starówkę wypełniał gwar mieszkańców regionu i turystów

uczestniczących w XII Elbląskim Świącie Chleba, które z każdym rokiem cieszy się coraz większym zainteresowaniem odwiedzających i wystawców. Jedną z imprez towarzyszących wydarzeniu były **Targi Przedsiębiorczości Społecznej**, które swoim charakterem doskonale wpisują się w atmosferę Świąta. Targi są nie tylko świetną okazją do zaznajomienia z ekonomią społeczną odwiedzających, ale także przestrzenią integracji wystawców, przyjeżdżających z całego regionu. Nowe znajomości owocują nawiązaną współpracą i wspólnymi przedsięwzięciami.

W pierwszą wrześniową niedzielę pogoda po raz drugi – i po raz drugi nieskutecznie – sprawdzała wytrzymałość organizatorów, wystawców i gości Targów, których deszcz nie zdołał zniechęcić do skorzystania z wielu atrakcji przygotowanych na tę okazję. Najlepszą odpowiedzią na wzmagany przez chłód apetyt była oferta Stowarzyszenia Babska Wyspa, którego stół uginał się od zdrowych przekąsek; zarówno znanych nam smaków domowych kiszonych ogórków, zakwasu buraczanego i naleśników jak też egotycznego, orzeźwiającego smaku mango lassi. Stowarzyszenie Mieszkańców i Przyjaciół Wsi Nowe Monasterzysko zaskoczyło swoich gości smakiem nutelli ze śliwek i ketchupu... bez pomidorów. Domowe przetwory i aromatyczne pierniki zatrzymywały przechodniów przy stoisku Stowarzyszenia Łęcze Wieś z Perspektywą. Ponownie przygotowane przez Sklep „Naturalna Żywność” warsztaty

„kulania trufli” ze zdrowych składników przyciągnęły grono wielbicieli słodczy. Członkowie Stowarzyszenia Health Revolution częstowali nie tylko witaminowymi bombami w postaci kolorowych koktajli, ale zaprezentowali również podstawy treningu funkcjonalnego. Amatorzy zdrowego stylu życia uczestniczyli w prowadzonym przez Stowarzyszenie Babska Wyspa pokazie slawica dance – połączeniu gimnastyki z polskimi tacami ludowymi. Skutecznym i przyjemnym sposobem na spalanie kalorii była nauka obróbki lnu, przedzenia wełny i tkania prowadzona przez Polską Izbę Dziedzictwa Kulturowego. Warsztat Stowarzyszenia Inspiratornia był propozycją poruszenia

wyobraźni i skorzystania z intuicji przy tworzeniu wzorów pięknie zdobionych ciała henną. Takich bawełnianych toreb, przytulank i poduszek, jak te ze stoiska Stowarzyszenia Przyjaciół Elbląga i okolic Art-Kreatywni próżno było szukać gdzie indziej. Podobnie jak wyrobów z wełny i filcu, ceramicznej biżuterii i ikon oferowanych przez Stowarzyszenie Kadyny.

Godziny, odmierzane uderzeniami katedralnego dzwonu i kolejnymi opadami deszczu upłynęły szybko. Uczestnicy Targów zabrali do domu wiele przyjemnych wrażeń, inspiracji i nowych wiadomości, zapewniając, że ponownie spotkają się za rok.

Warsztaty kulinarne przedsiębiorstwa społecznego „Naturalna Żywność”

[fot. Archiwum Stowarzyszenie ESVPiP]

[fot. Archiwum Stowarzyszenie ESWTIF]

Stoiska przedsiębiorstw społecznych

WARMIŃSKO-MAZURSKIE DNI Z EKONOMIĄ SPOŁECZNĄ

Magdalena Wollman

Za nami piąta już edycja Warmińsko-Mazurskim Dni z Ekonomią Społeczną. To bardzo ważne wydarzenie dla wszystkich podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej z regionu Warmii i Mazur. Z tej okazji Inkubatory Przedsiębiorczości Społecznej z Elbląga, Braniewa, Iławy oraz Ostródy zorganizowały dla swoich mieszkańców wydarzenia lokalne. Wszystkie eventy odbyły się 3 czerwca 2017.

INKUBATOR PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ W BRANIEWIE

W Braniewie zorganizowany został „Piknik z Ekonomią Społeczną”, który patronatem objęła Pani Burmistrz Miasta Braniewa, Monika Trzcinińska. Podczas pikniku odbyły się zawody sportowe, w tym zawody jeździeckie zorganizowane przez Fundację Czterolistna-KONI-czyna, V etap Braniewskiego Maratonu na Raty zorganizowany przez Stowarzyszenie Rim Tim Team. Oprócz tego Stowarzyszenie Braniewski Instytut Rozwoju oraz Stowarzyszenie Przy Granicy przeprowa-

dzili warsztaty rękodzielnicze, a także przygotowali pyszny poczęstunek dla przybyłych uczestników. Swoje stoisko miało również Stowarzyszenie Zakład Doskonalenia Zawodowego, gdzie prowadził komputerowe konkurencje rodzinne, dotyczący z gry edukacyjne. Cały piknik był utrzymany w luźnej formule, mieszkańcy mogli usiąść na kocach i delektować się słońcem, wykonać własnoręcznie pluszaka, a przede wszystkim zapoznać się z tematyką działań lokalnych podmiotów ekonomii społecznej.

INKUBATOR PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ W ELBLĄGU

W Elblągu Dni z Ekonomią Społeczną połączone zostały z obchodami Międzynarodowego Dnia Dziecka. Im-

prezę zorganizowano pod hasłem „Rodzinna Sjesta z Ekonomią Społeczną”. Podczas wydarzenia mieszkańcy mogli wspólnie przyrządzić wiosenną sałatkę z ekologicznych warzyw oraz słodkie tartelinki raw. Warsztaty prowadziła spółka non-profit „Naturalna Żywność”. Atrakcje dla rodzin przygotowała również spółdzielnia socjalna IDEA, która zapewniła „krajną dla naj-najów”, czyli miejsca zabaw dla najmłodszych uczestników imprezy oraz „miasteczka cyrkowego” z nauką żonglowania i wielkimi bańkami dla wszystkich. Dodatkowo spółdzielnia zorganizowała mini warsztaty ogrodnicze „niezłe ziółko”, czyli wykonywanie samo-nawadniających upcyklingowych doniczek oraz sadzenie ziół, prowadzone przez załogę Domu Sąsiedzkiego przy Warszawskiej 55. Przygotowana została także strefa relaksu, gdzie przez cały czas palił się grill i można było samodzielnie przy-

cych było wielu. Można było podziwiać stoiska, a na nich rękodzieła, kroniki, zdjęcia oraz skosztować wielu pyszności, między innymi Liwinonki, czyli przysmak przygotowany przez Stowarzyszenie Razem dla Innych z Liwy. Stowarzyszenie Qlt, zorganizowało warsztaty rękodzielnicze. Natomiast Stowarzyszenie Społeczno – Kulturalne „Mozaika” z Miłomłyną oraz Ludowy Zespół Pieśni i Tańca Dąbrowna z Dąbrowną zapewнили oprawę muzyczną. Podczas Targów Stowarzyszenie Straż Ochrony Praw Zwierząt zorganizowało mini happening. Dzięki akcji, dwóch podopiecznych Stowarzyszenia znalazło nowy dom.

INKUBATOR PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ W IŁAWIE

W Iławie zorganizowano „Rodziny Piknik”, który odbył się w pobliżu iławskiego amfiteatru i hali sportowo – widowiskowej nad Małym Jeziorakiem. Atrakcje przygotowało Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych, organizacja, która od ubiegłego roku prowadzi w Iławie Inkubator Przedsiębiorczości Społecznej. W programie spotkania znalazły się m.in. animacje i warsztaty dla najmłodszych, wielkie bańki mydlane i malowanie twarzy. Było też trochę sztuki: przy pracy można było obserwować rzeźbiarza z Iławy, Marka Kałużę, a przy jednym ze stoisk obejrzeć i zakupić rękodzieło artystyczne. Dodatkowo dobre oko i pewną rękę można było przetestować, biorąc udział w warsztatach paintballowych.

gotować sobie poczęstunek. Podczas sjeisty można było również wziąć udział w rozgrywkach planszowych przygotowanych przez Stowarzyszenie Fabryka Działań Niemożliwych. Rodzinne sjeistowanie zakończone zostało „dźwiękową dobranocką”, czyli niespodzianką w wykonaniu animatorów IDEI.

targach ze stosikiem wystawiło się 13 podmiotów ekonomii społecznej działających na terenie całego powiatu. Dopisała piękna pogoda, więc zwiedzają-

INKUBATOR PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ W OSTRÓDZIE

W Ostródzie Dni z Ekonomią Społeczną połączone zostały z Targami Organizacji Pozarządowych powiatu ostródzkiego, które odbyły się już po raz XI. W tym roku, po raz pierwszy Targi zorganizowano w Dąbrownie. Na

Ekonomia społeczna łączy cele społeczne i ekonomiczne, a jej istotę stanowią przedsiębiorstwa społeczne. Ważną funkcją ekonomii społecznej jest nie tylko działalność handlowa czy produkcyjna, ale integracja i rozwój społeczności. Takie właśnie założenie zrealizowane zostało podczas tegorocznych Dni z Ekonomią Społeczną. Na kolejnych widzimy się już za rok!

INICJATYWY SPOŁECZNE GODNE NAŚLADOWANIA 2017

RADA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Paulina Krasodomska

Coroczne święto trzeciego sektora za nami. 14 czerwca br. w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie odbyła się XIV edycja konkursu „Godni Naśladowania”. Nagrody i wyróżnienia wręczono w ramach dziewięciu kategorii.

Przypomnijmy, że idea konkursu sprowadza się do promocji działalności obywatelskiej oraz aktywności społecznej wykonywanej przez organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, animatorów, ciała dialogu i samorządy w zakresie współpracy z III sektorem. Tegorocznych laureatów i wyróżnionych wybrano spośród dziewięciu kategorii, na które spłynęło łącznie 69 wniosków. Organizatorem konkursu jest Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego we współpracy z Urzędem Marszałkowskim w Olsztynie.

KATEGORIA I ORGANIZACJA GODNA NAŚLADOWANIA

Laureat:

Stowarzyszenie na Rzecz Chorych z Chorobą Nowotworową „Promyk” w Giżycku

Statuetka oraz nagroda finansowa 3000 zł

Wyróżnienia:

Stowarzyszenie „Wspólne Wójtowo”
Wyróżnienie oraz nagroda finansowa 1000 zł

Akademia Trzeciego Wieku przy Miejskim Domu Kultury w Olsztynie
Wyróżnienie oraz nagroda finansowa 500 zł

„TEEN CHALLENGE” Chrześcijańska Misja Społeczna, Oddział w Elblągu
Wyróżnienie oraz nagroda finansowa 500 zł

Stowarzyszenie Alternatywni Elbląg
Wyróżnienie oraz nagroda finansowa 500 zł

Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich „Wizja Lokalna”
Wyróżnienie oraz nagroda finansowa 500 zł

Wyróżnienia specjalne:

Fundacja Przyszłość dla Dzieci
Wyróżnienie specjalne za 15-lecie działalności

Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Oddział Ziemi Elbląskiej w Elblągu
Wyróżnienie specjalne za 10-lecie działalności

Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły Podstawowej w Dąbrównie „Nasze Dzieci”
Wyróżnienie specjalne za inicjatywę I Zjazd Młodzieżowych Rad

Stowarzyszenie Wspólny Dom Na Rzecz Mieszkańców Gminy Bartoszyce z siedzibą w Wojciechach
Wyróżnienie specjalne

Ochotnicza Straż Pożarna w Zielkowie
Wyróżnienie specjalne za pracę z młodzieżą

Stowarzyszeniem Rodzin i Przyjaciół Osób z Zespołem Downa „Strzał w 10”
Wyróżnienie specjalne za wyjątkową inicjatywę

KATEGORIA II
POZARZĄDOWIEC
GODNY
NAŚLADOWANIA

Laureaci ex aequo:

Anna Podhorodecka – *Hospicjum w Elblągu*

Marian Wilkowski – *Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, Itawa*

KATEGORIA III
SAMORZĄD GODNY
NAŚLADOWANIA

Laureat:

Starostwo Powiatowe w Szczytnie

KATEGORIA IV PODMIOT DIALOGU GODNY
NAŚLADOWANIA

Laureat:

Stowarzyszenie Wspólnota Kulturowa BORUSSIA

Wyróżnienie:

Elbląska Rada Seniorów

KATEGORIA V INICJATYWA NA RZECZ OSÓB
STARSZYCH GODNA NAŚLADOWANIA

Laureat:

Rada Olsztyńskich Seniorów

KATEGORIA VI ANIMATOR SPOŁECZNY GODNY NAŚLADOWANIA

Laureat:

Monika Dąbrowska

Wyróżnienia:

Helena Penkiewicz

Magdalena Chojnacka

KATEGORIA VII PRODUKT EKONOMII SPOŁECZNEJ GODNY NAŚLADOWANIA

Laureat:

Spółdzielnia Socjalna ZWIASTUN

Wyróżnienie:

Spółdzielnia Socjalna PRODEKOR

KATEGORIA VIII INICJATYWA MIĘDZYNARODOWA GODNA NAŚLADOWANIA

Laureat:

Stowarzyszenie Edukacji Nieformalnej SEN

Wyróżnienia:

Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSa

Uczniowski Klub Sportowy „NAKI”

KATEGORIA IX GRUPA MŁODZIEŻOWA GODNA NAŚLADOWANIA

Laureat:

Liderzy Wolontariatu – grupa działająca przy Młodzieżowym Stowarzyszeniu Inicjatyw Sportowych z Mrągowa
Nagroda główna oraz nagroda finansowa 500 zł

Wyróżnienia:

Grupa „W Rękach Młodych”, Rybno

Wyróżnienie oraz nagroda finansowa 500 zł

Grupa Społecznych Instruktorów Młodzieżowych PCK Iława

Wyróżnienie oraz nagroda finansowa 500 zł

O WYZWANIACH, WYTRWAŁOŚCI I SPEŁNIONYCH MARZENIACH. FUNDACJA ROZWOJU WARMII I MAZUR

Wojciech Jankowski

CZYSTY PRZYPADEK

Przygoda Fundacji Rozwoju Warmii i Mazur z oświatą rozpoczęła się w 2012 r., kiedy to jej przyszli Fundatorzy przypadkiem trafili na szkolenie o kierunkach rozwoju nowoczesnej edukacji. Właśnie wtedy zakiełkował pomysł, aby stworzyć alternatywę dla dzieci i młodzieży, zaoferować im zupełnie nowe, ciekawe zajęcia, prowadzone nowatorskimi metodami, rozbudzające ciekawość świata i chęć jego poznania, a w konsekwencji poprawę ich jakości życia. Pomysł ten był szalony, ponieważ nie istniała wówczas żadna struktura organizacyjna, nie było zaplecza merytorycznego i kapitału, tylko pomysł i głowy pełne zapału. Pomimo wielu barier i wątpliwości, właśnie wtedy zrodziła się wizja Szkoły Wielkich Szans.

SZKOŁA WIELKICH SZANS

Fundacji Rozwoju Warmii i Mazur została zarejestrowana w kwietniu 2005 r., a już rok później udało się zdobyć pierwsze dofinansowanie ze środków unijnych na cykl szkoleń. W roku 2011 ponadnarodowy Zespół Projektowy pozyskał środki na innowacyjny projekt edukacyjny, którego popularność zaskoczyła samych autorów przedsięwzięcia. Idea zdobywania wiedzy w sposób ciekawy, atrakcyjny dla ucznia i studenta stała się jeszcze bardziej realna i możliwa.

Następne lata niosły ze sobą kolejne sukcesy - realizowaliśmy przedsięwzięcia edukacyjne, a w ramach tych przedsięwzięć tysiące godzin różnorodnych zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym,

uczniów szkół podstawowych, średnich, studentów. Organizowaliśmy praktyki, wymiany uczniów, spotkania z ciekawymi ludźmi, wycieczki do centrów nauki, przedsiębiorstw, ośrodków badawczych – **wyjaśnia pani Joanna Długosz – Prezes Fundacji.**

Lata te obfitowały w szereg spostrzeżeń, doświadczeń i obserwacji związanych z systemem oświaty, który wymagał głębokich zmian.

OBSERWACJE I WNIOSKI

Zdobyte doświadczenie, spostrzeżenia i obserwacje pozwoliły nam stwierdzić, że obecny świat rzuca nowe wyzwania wobec edukacji i systemu kształcenia. W nowym, dynamicznym świecie, ciekawe zajęcia pozalekcyjne

już nie wystarczą, trzeba skupić się na indywidualnych potrzebach każdego dziecka - to właściwa droga do rozwoju młodych umysłów. Dzisiaj cały proces kształcenia, począwszy od dzieci najmłodszych (żłobek, przedszkole), poprzez szkołę podstawową, aż po studia, musi być innowacyjny, kompleksowy, zorientowany na ucznia. Wiedza powinna pobudzać wszystkie zmysły młodych ludzi i przekazywana być w sposób ciekawy i przyjazny – **dodaje pani Joanna Długosz.**

Ale to nie wszystko. Ogromną rolę procesu kształcenia jest personalizacja czyli poznanie każdego ucznia, jego predyspozycji, talentów i obszarów, które wymagają wsparcia. Bo każde dziecko to nieoszlifowany diament – **podkreśla dyrektor Pionu Edukacyjnego Fundacji Rozwoju Warmii i Mazur Elżbieta Glegoła.**

W trakcie rozmyślań o najnowszych trendach w oświacie „rysował się” w wyobraźni piękny obraz Szkoły Wielkich Szans - kompleksu placówek (od żłobka do szkoły średniej), zgodnie z filozofią „Budzącej się Szkoły”, w którym edukacja oparta jest na wspieraniu wewnętrznej motywacji ucznia, kreatywności, autonomii i krytycznego myślenia. Szkoła, do której uczniowie i nauczyciele będą chodzić z radością!

CIĘŻKĄ PRACĄ DO CELU

Dzisiaj Szkoła Wielkich Szans to nie wirtualny obraz, marzenie, wyobraźnia. Od 1 września 2017 uruchomiliśmy

nową placówkę - Akademicki Zespół Placówek Oświatowych w Fijewie (skrót AZPO), w którym to znajduje się żłobek, przedszkole, szkoła podstawowa oraz liceum ogólnokształcące.

Do nowej placówki uczęszcza 120 uczniów i 77 przedszkolaków. Nasze przemyślenia przekuliśmy w rzeczywistość, tworząc naszą Szkołę Wielkich Szans. Nie zrobiliśmy tego sami – my – Fundatorzy, ale cały zespół Fundacji Rozwoju Warmii i Mazur. Właśnie powołaliśmy do życia szkołę kompleksową, z pełną ścieżką edukacyjną. Dzięki temu zapewniamy każdemu dziecku bezpieczeństwo i organizację wszystkich etapów nauczania, płynność i ciągłość nauczania oraz powiązanie programów

nauczania na poszczególnych etapach nauki – **tłumaczy Elżbieta Glegoła.**

Nowoczesny, przestronny kompleks, doskonale wyposażenie, kadra z pasją, innowacyjne metody prowadzenia zajęć oraz indywidualne podejście do ucznia. „Czego Jaś się nie nauczy, tego Jan nie będzie umiał” – już pradziadowie wiedzieli, że edukacja to kapitał, który procentuje w dalszym życiu. W XXI wieku edukacja stała się wartością, która jeszcze silniej decyduje o jakości życia i przyszłości naszych dzieci. To właśnie dobre i szczęśliwe życie młodego pokolenia leży nam na sercu.

Odpowiedzialność, która na nas spoczywa jest ogromna, dokładamy jednak wszelkich starań, aby sprostać

temu wyzwaniu – **podsumowuje pani Prezes.**

Nasza organizacja działa od ponad 10 lat na rzecz dzieci i młodzieży, w tym w zakresie edukacji formalnej, nieformalnej, obywatelskiej i społecznej. Od kilku lat realizujemy z sukcesem projekty edukacyjne z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz środków z budżetu państwa

Jedną w pierwszych naszych trwałych efektów działań było utworzenie w roku 2013 żłobka w Iławie dla ponad 40 dzieci. Placówka ta to pierwsza profesjonalna, niepubliczna placówka w Iławie prowadząca działalność opiekuńczo-wychowawczą dla dzieci do 3 roku

życia. Żłobek został uruchomiony dzięki wsparciu Unii Europejskiej z PO KL, Działanie 1.5 Wspieranie rozwiązań na rzecz godzenia życia rodzinnego i zawodowego w grudniu 2013r. Placówka jest zlokalizowana przy ulicy 1 Maja 2 w Iławie. W roku 2015 została uruchomiona jedna grupa przedszkolna. Od września 2016 r. w ramach rundy konkursowej 1/2017 otrzymaliśmy dotację w ramach OWIES na 5 nowych stanowisk pracy i staliśmy się przedsiębiorstwem społecznym w ramach utworzonego nowego przedszkola integracyjne w Iławie.

Od 2013 roku Fundacja prowadzi Niepubliczną Szkołę Podstawową z przedszkolem w Kamieńcu (Gmina

Susz) dla ponad 80 uczniów, od listopada 2015 roku Szkołę Podstawową w Rumienicy z oddziałem przedszkolnym (Gmina Lubawa) dla 55 uczniów oraz Szkołę Podstawową w Byszałdzie dla 70 uczniów. Śmiało można stwierdzić, iż od 4 lat mamy spore doświadczenie w zarządzaniu placówkami edukacyjnymi. Stawiamy zawsze na specjalistów z pasją, dzięki którym nasza organizacja może dalej się rozwijać.

W chwili obecnej zarządzamy 6 placówkami edukacyjnymi. ■

BEZPŁATNA OFERTA UDOSTĘPNIANIA POMIESZCZEŃ I SPRZĘTU

Paulina Krasodomska

Każdy działający podmiot – czy to organizacja pozarządowa, czy społeczność lokalna powinien mieć swoje miejsce pracy, w którym będzie mógł wykonać codzienne prace papierkowe, gromadzić niezbędną dokumentację, czy przeprowadzać spotkania.

Z myślą o zapewnieniu takiego właśnie miejsca, Ośrodek OWIES prowadzony przez Stowarzyszenie ESWIP przygotował bezpłatną ofertę związaną z udostępnianiem pomieszczeń i sprzętu. Mogą z niej skorzystać organizacje, grupy inicjatywne oraz społeczności lokalne nieprowadzące działalności gospodarczej. Taką możliwość dają Inkubatory Przedsiębiorczości Społecznej działające na terenie powiatów: braniewskiego, Elbląg, elbląskiego, iławskiego oraz ostródzkiego.

W dyspozycji Inkubatorów znajdują się w pełni wyposażone biura wraz z niezbędnym sprzętem (drukarka), sala do przepro-

wadzenia spotkań, szafka na gromadzenie dokumentacji oraz materiały biurowe, m.in. papier, znaczki pocztowe, przybory biurowe (wydawane w określonej wcześniej ilości).

Podmioty, które chciałyby skorzystać z oferty, prosimy o kontakt z kierownikiem danego Inkubatora: ■

Inkubatory
Przedsiębiorczości
Społecznej
w Twojej okolicy

IPS w Elblągu
ul. Związku Jaszczurczego 17
tel. 55 235 33 88
e-mail: ips.elblag@eswip.pl

IPS w Iławie
ul. Jagiellończyka 16,
budynek B (NFZ)
tel. 89 648 62 38
e-mail: ips.ilawa@eswip.pl

IPS w Braniewie
ul. Moniuszki 22a tel. 55 235 14 59
e-mail: ips.braniewo@eswip.pl

IPS w Ostródzie
ul. Jana III Sobieskiego 9, tel. 89 642 11 28
e-mail: ips.ostroda@eswip.pl

COP ELBLĄG. ORGANIZACJO, CZEKAMY NA CIEBIE!

Rafał Narnicki

Centrum Organizacji Pozarządowych - to miejsce na społeczną aktywność dla każdego. Jeżeli masz pomysł i chęci, ale nie wiesz od czego zacząć, albo brakuje Ci miejsca na spotkania, a może potrzebujesz pomocy w założeniu organizacji i promowaniu działań społecznych - zapraszamy do nas!

Centrum Organizacji Pozarządowych jest miejscem dla wszystkich aktywnych osób, organizacji pozarządowych oraz grup realizujących swoje pasje, hobby, pomagających innym.... To miejsce, które chce wspierać i inspirować społeczną aktywność w Elblągu. Zapraszamy wszystkich, którzy lubią spędzać czas twórczo, robić coś dla innych, działać.

OTO CO MOŻEMY CI ZAPROPONOWAĆ:

Prowadzimy **serwis aktywnych społecznie Elblązan** zawierający aktualności, ogłoszenia, bazę teledoresów oraz kalendarium wydarzeń elbląskiego trzeciego sektora. W galerii na stronie chętnie umieszczamy fotograficzne wspomnienia z realizowanych przez Ciebie przedsięwzięć. Każdego miesiąca wysyłamy **newsletter** i bardzo ucie-

szymy się, jeśli zechcesz dołączyć do grona jego adresatów. Wystarczy podać swój adres e-mail, żeby otrzymywać informacje o konkursach dla organizacji pozarządowych oraz najważniejszych wydarzeniach z regionu i kraju.

Jeśli nie jesteś członkiem organizacji, ale jesteś aktywny w swoim środowisku i realizujesz wspólnie z innymi swoje pasje, zainteresowania lub pomagasz innym – jesteśmy do Twojej dyspozycji. A może masz głowę pełną dobrych pomysłów, serce tętniące pozytywną energią, ale wydaje Ci się, że jesteś sam? Skontaktuj się z nami. W Centrum spotkasz osoby, z którymi wspólnie wykorzystacie te pomysły i pozytywną energią będziecie zarażać innych Elblązan.

Naszych klientów (choć wolimy słowo „przyjaciół”) wspieramy również **bezpłatnym doradztwem oraz szkoleniami**. Jeśli potrzebujesz konsultacji w sprawach księgowych, prawnych,

promocyjnych lub jakichkolwiek innych, związanych z działalnością Twojej organizacji – jesteśmy po to, żeby Ci pomóc. Mamy również nadzieję, że dzięki organizowanym przez nas bezpłatnym szkoleniom zdobędziesz nową wiedzę i doświadczenia. Chętnie dowiemy się jaka tematyka szkoleń będzie dla Ciebie najbardziej interesująca i przydatna.

Jeżeli planujesz zorganizować jednorazowe spotkanie, lub potrzebujesz pomieszczenia na regularne działania – zapraszamy! **Salę**, które udostępniamy bezpłatnie wyposażone są także w zaplecze kuchenne, które umożliwi Ci spędzenie czasu w naszych progach przy gorącej herbacie, czy aromatycznej kawie.

Każdy z nas wie jak to jest, kiedy upływające terminy nie dają spać a, jak na złość, kot ciągle domaga się pieśszcota i pełnej miski, komórka co chwilę wysyła nie-pozytywne wibracje, a wiertarka

Zespół elbląskiego Centrum Organizacji Pozarządowych

sąsiada bije decybelowe rekordy. Najlepszym rozwiązaniem w takiej sytuacji jest skorzystać z **przestrzeni coworkingowej COP** wyposażonej w komputery z dostępem do internetu, drukarkę, biblioteczkę oraz zamknięte na klucz szafki, w których przechowasz swoje dokumenty i potrzebne do pracy materiały.

Centrum Organizacji Pozarządowych udostępnia także adres oraz skrzynki pocztowe, z których korespondencję odbierzesz w każdej chwili.

MASZ OCHOTĘ DO NAS ZAJRZEĆ? ZAPRASZAMY!

Skontaktuj się z nami osobiście, telefonicznie: **55 649 12 93 / 55 235 33 88**

lub mailowo: cop@eswip.pl.

Odwiedź naszą stronę: <http://www.centrumelblag.pl/strefa-organizacji> „załajkuj” fanpage na Facebooku:

<https://www.facebook.com/COP.Elblag> i poczuj się u nas jak u siebie!

O POTRZEBIE NIESIENIA POMOCY. SPÓŁDZIELNIA SOCJALNA „ZWIASTUN”

Paulina Krasodomska

Jest taki dzień w roku, który niewątpliwie budzi wiele emocji wśród osób pracujących i otaczających się w środowisku organizacji pozarządowych. W tym roku, dzień ten przypadł na 14 czerwca. Właśnie wtedy, w Muzeum Warmii i Mazur miała miejsce XIV już edycja konkursu „Godni Naśladowania” 2017.

Jak co roku, za organizację wydarzenia odpowiedzialna była Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego wraz z partnerami, których rokrocznie lista się poszerza.

Idea konkursu sprowadza się do promocji działalności obywatelskiej oraz aktywności społecznej wykonywanej przez organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, animatorów, ciała dialogu i samorządy w zakresie współpracy z III sektorem. Tegorocznych laureatów i wyróżnionych wybrano spośród dziewięciu kategorii, na które spłynęło łącznie 69 wniosków.

Jednym z wniosków, który zrobił na oceniających ogromne wrażenie, był wniosek spółdzielni socjalnej „Zwiastun” z Dąbrówna, która to została lau-

reatem VII kategorii Produkt Ekonomii Społecznej Godny Naśladowania.

- Nazwa „Zwiastun” pojawiła się w momencie zakładania spółdzielni socjalnej, z racji tego, że byliśmy pierwszą spółdzielnią na terenie powiatu ostródzkiego, nazwa ta miała kojarzyć się ze zwiastunem dobrych rzeczy – wspomina Andrzej Drozda, członek spółdzielni.

Spółdzielnia „Zwiastun” powstała w 2012 roku. Głównym kierunkiem jej działalności jest pomoc osobom niepełnosprawnym, w szczególności osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz wsparcie dla osób starszych.

- Jest to bardzo ciężka i odpowiedzialna praca, nie mniej jednak jesteśmy bardzo szczęśliwi, że możemy służyć i pracować z tymi ludźmi – podsumowuje Wiesław Kuciński, Wiceprezes spółdzielni.

Ponadto, poprzez swoją pracę chcemy uświadomić innym, że ludzie z zaburzeniami psychicznymi nie są niebezpieczni, ujmując to stereotypowo, lecz są to ludzie, którzy tak naprawdę rokuja nadzieję na powrót do życia społecznego” – dodaje Wiesław Kuciński.

Warte podkreślenia jest to, że historia spółdzielni mocno powiązana jest z inną organizacją, Fundacją Polskich Kawalerów Maltańskich prowadzącą Dom Pomocy Społecznej Michała Archanioła w Szydłaku. - „To co wspólnie z Fundacją zaczęliśmy robić, było odpowiedzią na potrzeby zarówno Domu Pomocy Społecznej, jak i osób pozostających w danym momencie bez pracy” – podkreśla Andrzej Drozda. Te wspólne działania, a przede wszystkim pomoc oferowana na każdym kroku jak również otwartość władz Fundacyjnych,

miały i mają duży wpływ na to, w jakim miejscu się teraz znajdujemy – dodają spółdzielcy.

Konkursy takie jak ten są potrzebne, po to, by móc zaprezentować swoją działalność, pokazać ją szerszemu gronu. Przyznany nam tytuł traktujemy jako zwieńczenie naszej ciężkiej pracy i teraz mamy tego owoce, to bardzo pozytywne zaskoczenie – podsumowują członkowie spółdzielni.

W przypadku „Zwiastuna” jestem przekonana, że to nie pierwsza i na pewno nie ostatnia nagroda jaką otrzymali. Mocno im kibicuje i trzymam kciuki za dalszą, bardzo potrzebną pracę na rzecz tych najbardziej potrzebujących i zależnych ludzi.

WYJAZDY KSZTAŁTUJĄ, CZYLI SPOSTRZEŻENIA PO WIZYCIĘ STUDYJNEJ BRANIEWSKIEGO ZESPOŁU DS. EKONOMII SPOŁECZNEJ

Edyta Karpińska

Członkowie powiatowego Zespołu ds. rozwoju ekonomii społecznej z powiatu braniewskiego w lipcu wyruszyli w głąb kraju, by zobaczyć i poznać działalność tamtejszych przedsiębiorstw społecznych. Jak wygląda ich współpraca z partnerami, jak funkcjonują podmioty ekonomii społecznej, w szczególności spółdzielnie socjalne tworzone przez podmioty prawne oraz Zakłady Aktywności Zawodowej jako forma aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, a przede wszystkim czego można się od nich nauczyć - o tym wszystkim dowiecie się Państwo z poniższej relacji. Zapraszam do lektury.

Nasza wizyta rozpoczęła się od zwiedzania Rawsko – Bialskiej spółdzielni socjalnej „Nadzieja i Praca” (www.spoldzielniarawa.pl). Genezę powstania oraz obecne działania spółdzielni przedstawił Robert Goździk – Prezes spółdzielni. W tej chwili mija trzeci rok jej funkcjonowania, a już zatrudnia około 40 pracowników i w dal-

szym ciągu rozwija się poszukując nisz rynkowych na obszarze swojego działania. Spółdzielnia od początku swojej działalności postawiła na usługi budowlano - remontowe. Zaczęła od drobnych zleceń, zarówno od jst jak i osób fizycznych. Dzisiaj jest to silnie rozbudowany i prężnie rozwijający się dział spółdzielni. Do wachlarza oferowanych usług

spółdzielni należy także dołożyć prace porządkowe, prowadzenie pracowni rękodzieła artystycznego, a także usługi gastronomiczno - cateringowe.

Kolejnym punktem naszej podróży był Zakład Aktywności Zawodowej w Rawie Mazowieckiej, który został utworzony przez Rawsko-Bialską Spółdzielnię „Nadzieja i Praca” w dniu 30

października 2014. Podstawowym zadaniem ZAZ jest rehabilitacja zawodowa i społeczna zatrudnionych w Zakładzie osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym (bez względu na rodzaj schorzenia) i umiarkowanym (tylko upośledzenie umysłowe, choroby psychiczne lub autyzm). W Zakładzie jest zatrudnionych minimum 70% osób z niepełnosprawnością, przy czym nie więcej niż 35% procent osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Obecnie Zakład zatrudnia 10 osób niepełnosprawnych oraz 4 osoby personelu obsługi. O wszystkich zawiłościach pracy z osobami niepełnosprawnymi opowiedziała nam Małgorzata Słomka – kierownik ZAZ.

Uczestnicy mieli też okazję spotkać się z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego, które to były założycielami wspomnianej spółdzielni socjalnej „Nadzieja i Praca”. O początkach tworzenia spółdzielni opowiadał Dariusz Misztal – Burmistrz Miasta Rawa Mazowiecka oraz Jacek Adamczyk – Burmistrz Miasta i Gminy Biała Rawska. Naszych uczestników interesowały kwestie związane ze stosowaniem zamówień publicznych, klauzul społecznych oraz trybu in house we współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego ze spółdzielnią socjalną. Była to bardzo inspirująca rozmowa dla wszystkich uczestników, gdyż udawała, że dla przyszłowiowego chcącego nic trudnego. Sam fakt, iż to właśnie burmistrzowie, czyli osoby decyzyjne przedstawiali korzyści płynące z założenia spółdzielni socjalnej przez osoby prawne i możliwość zlecenia zadań właśnie temu podmiotowi sprawiło, że członkowie wyjazdu całkiem inaczej spojrzeli na tworzenie właśnie takich przedsięwzięć społecznych. Z racji tego, że miasto Braniewo także posiada kompleks rekreacyjny, uczestnicy wizyty zostali oprowadzeni po terenie Spółki ZGO Aquarium przez Włodzimierza Misztalę – Prezesa Zarządu. Jest to spółka, która prowadzi działalność obejmującą gospodarkę odpadami (Zakład ZGO Pukinin) oraz działalność o charakterze sportowo – rekreacyjnym (AQUARIUM Centrum Fit Rawa). Powstała ona w wyniku przekształcenia Zakładu Gospodarki Odpadami sp. z o.o. i jest własnością Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka, który posiada

100 % jej udziałów. Uczestnicy zwiedzili od podszewki AQUARIUM Centrum Fit Rawa, które jest jednym z najnowszych obiektów. Zobaczyliśmy systemy filtrujące, pompy i wszystko co znajduje się pod basenami i na co dzień jest niedostępne dla zwiedzających. Była to ta przyjemniejsza część wizyty, gdyż później udaliśmy się do Zakładu ZGO Pukinin, który jest w regionie III Regionalną Instalacją Przetwarzania Odpadów Komunalnych tzw. – RIPOK w zakresie mechaniczno – biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych oraz przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów. Co ważniejsze, wszystkie te Zakłady współpracują ze spółdzielnią socjalną „Nadzieja i Praca”. Pracownicy spółdzielni są oddelegowani do pracy przy sortowaniu zebranych odpadów komunalnych.

Kolejny dzień naszej wizyty rozpoczął się od zwiedzania Środowiskowego Domu Samopomocy i Klubu Więź prowadzonego przez Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych z siedzibą w Łodzi. Jest to organizacja pozarządowa działająca od 1992 roku. Jej misją jest udzielanie pomocy osobom przewlekle chorującym psychicznie – głównie na schizofrenię – oraz ich integrację społeczno-zawodową. Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) jest placówką dzienną, powołaną w celu zapewnienia osobom chorującym psychicznie oparcia społecznego, pozwalającego na ich usamodzielnienie i integrację społeczną. W skład ŚDS wchodzi Klub „WIĘŹ”, który jest miejscem wzajemnego wsparcia dla osób przewlekle chorujących psychicznie. Klubowicze uczestniczą w zajęciach z psychologiem, spotkaniach koła brydżowego i „wieczorach humoru” oraz korzystają z oferty kulturalnej miasta Łodzi.

Z Łodzi udaliśmy się do Słupcy, gdzie uczestnicy wyjazdu poznali specyfikę pracy Zakładu Aktywności Zawodowej w Słupcy, funkcjonującego od 1 października 2004. Zatrudnia on 64 pracowników ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Realizuje zadania w ramach ekonomii społecznej. Zapewnia miejsca pracy przystosowane do niepełnosprawności i indywidualnych możliwości pracownika oraz stwarza warunki do rehabilitacji zawodowej, społecznej i leczniczej.

Organem prowadzącym samorządowy zakład budżetowy „ZAZ” w Słupcy jest Starostwo Powiatowe w Słupcy. (www.zazslupca.com.pl/). Odwiedziliśmy również spółdzielnię socjalną „Dobry Adres”, którą utworzyły osoby fizyczne (www.spoldzielniadobryadres.pl). Bazując na swoich umiejętnościach i dotychczasowych doświadczeniach oraz wykorzystując możliwości rynku oraz działając zgodnie z zasadą ekonomii społecznej, proponują bogatą ofertę produktów i usług z zakresu cateringu wraz z obsługą, sprzedaży artykułów biurowych i reklamowych. We współpracy z Zakładem Aktywności Zawodowej w Słupcy, współtworzą zespół realizujący zadania mające na celu tworzenie i promocję tego rodzaju placówek. Za najważniejszy cel jednak stawiają sobie satysfakcję klienta, która wynika z ciągłego rozwoju pracowników, a co za tym idzie także poszerzania i ulepszania proponowanej oferty.

Ostatniego dnia wyjazdu odwiedziliśmy Zakład Aktywności Zawodowej w Gołaszewie. Powstał on dzięki zaangażowaniu Gminy Mieścisko we współpracy z Urzędem Marszałkowskim oraz PFRON (www.zazgolaszewo.pl). Główną ideą utworzenia Zakładu Aktywności Zawodowej w Gołaszewie jest zatrudnienie osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności, a poprzez rehabilitację zawodową i społeczną przygotowanie ich do życia w otwartym środowisku. Prowadzi on działalność w ramach trzech działów:

- ogrodniczo-porządkowy, zajmujący się porządkowaniem i zagospodarowywaniem terenów zielonych, a także uprawą warzyw i kwiatów oraz krzewów ozdobnych.
- krawiecko-pamiątkarski, specjalizujący się w szyciu toreb polipropylenowych, lnianych, z możliwością nadruku reklamowego, pościeli, obrusów na wymiar, koszulek, czapek, w skład wchodzi także wyroby pamiątkarskie: ręcznie robione kartki okolicznościowe, opakowania ozdobne na prezenty, jak również torby papierowe (możliwość nadruku reklamowego).
- dział niszczenia dokumentów oferuje profesjonalne usługi z zakresu niszczenia dokumentów z zachowaniem wymogów wynikających z ustawy o ochronie danych osobowych.

W prowadzonej działalności ZAZu

zatrudnienie znajduje 30 osób niepełnosprawnych i 11 osób należących do kadry obsługowo-rehabilitacyjnej. W 2011 roku ZAZ otrzymał Certyfikat potwierdzający prawo do posługiwania się promocyjnym znakiem jakości ZAKUP PRO SPOŁECZNY. Na tym podmiocie nasza wizyta dobiegła końca.

Uczestnicy wyjazdu byli zachwyceni oraz zainspirowani działaniami podmiotów, jakie mieli okazję poznać. Wszyscy jednomyślnie uznali, że takie wizyty są potrzebne, by edukować, poszerzać horyzonty i przede wszystkim inspirować oraz pobudzać do kreowania działań na własnym terenie.

Różnorodność przykładów i form prowadzenia przedsięwzięć społecznych pokazuje, że każdy może znaleźć dla siebie odpowiednią formę działalności, nie ma potrzeby zawężania się do jednego kierunku czy branży w swoich działaniach.

Obszar powiatu braniewskiego jak wiemy słynie z wysokiego bezrobocia i każdy nowy podmiot wspierający osoby bezrobotne, niepełnosprawne, czy znajdujące się w innej, trudnej sytuacji życiowej, przywraca wiarę we własne możliwości, a tym samym powrót na otwarty rynek pracy. Wierzą w to również członkowie Zespołu ds. rozwoju ekonomii społecznej powiatu braniewskiego, którzy bogatsi o nowe wzorce, będą dążyć do powstania kolejnych przedsięwzięć społecznych na terenie powiatu i zaspokojeniu choć części potrzeb społecznych.

BO LUBIĘ MOJĄ PRACĘ

Sylwia Ostrowska

Stowarzyszenie ESWIP wdraża w życie wiele projektów. Mam okazję i przyjemność pracować w jednym z nich, a mianowicie w Elbląskim Centrum Integracji Społecznej, który zajmuje się wspieraniem osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym. Są to przeważnie osoby długotrwale bezrobotne, mające duże problemy różnego pokroju z odnalezieniem się na dzisiejszym rynku pracy.

Jakiś czas temu część naszej załogi miała okazję wyjazdu do zagranicznych partnerów, żeby przyjrzeć się ich pracy w obszarze reintegracji zawodowej, czyli tym, czym również i my zajmujemy się na co dzień.

Do Włoch wybraliśmy się dużą ekipą, każdy z nas jechał z nastawieniem zdobycia nowej wiedzy i ciekawych rozwiązań. Nasza wizyta miała miejsce w Reggio Emilia, pięknym regionie północnych Włoch, a naszym bezpośrednim partnerem było Consorzio Solidarieta Oscar Romero

Przez niecały tydzień mieliśmy okazję posłuchać i przyjrzeć się pracy niektórym ze spółdzielni wchodzącym w skład wspomnianego Konsorcjum Oscar Romero (spółdzielnie opiszę poniżej). Konsorcjum Oscar Romero, mieści się w usytuowanej niemal w centrum

miasta Starej Prochowni – La Polveriera, aktualnej siedzibie Konsorcjum.

Kompleks budynków został włączony do programu rewitalizacji obszarów miejskich z przeznaczeniem na świadczenie usług interesu społecznego. Po latach renowacji zrodziła się Polveriera di Reggio Emilia.

Jeden z budynków został przeznaczony na dom dziennego i całonocowego pobytu dla osób niepełnosprawnych i siedzibę spółdzielni socjalnych. W drugim znajduje się sklep, biura, sala konferencyjna, restauracja, pomieszczenia na coworking (możliwość indywidualnej lub wspólnej pracy w wynajętym pomieszczeniu), wystawy artystyczne itp.

Consorzio Solidarieta Oscar Romero, jako pierwsze konsorcjum utworzone w 1990 roku, które powstało w prowincji Reggio Emilia skupia obecnie siedemnaście spółdzielni socjalnych (miały silne przekonanie, że aby się wzmocnić trzeba się łączyć).

Czy faktycznie taki sposób działania jest dobry? W mojej ocenie tak, w dalszej części artykułu opiszę współpracę, sami ocenicie, czy takie rozwiązanie jest dobrą drogą na gruncie współpracy.

Spółdzielnie należące do Oscar Romero działają w obszarze usług osobistych, współpracują z partnerami, któ-

rzy świadczą usługi edukacyjne, także socjalne, opiekę zdrowotną, oraz pomagają w zatrudnianiu osób wykluczonych społecznie i zawodowo.

Jednym z partnerów Oscar Romero z którym aktywnie współpracuje jest:

- Konsorcjum La Polveriera, przedsiębiorstwo na rzecz rozwoju rewitalizacji i regeneracji miast na Reggio Emilia;
- Konsorcjum Mestieri, krajowa agencja w dziedzinie aktywnej polityki pracy;
- Fondazione Dopo di Noi di Correggio i After Us Fundacja Reggio Emilia, spółka zajmująca się rozwojem i interwencjami w dziedzinie niepełnosprawności;
- Przedsiębiorstwo społeczne 3C Salute, spółka oferuje wysokiej jakości usługi medyczne i dentystyczne dla wszystkich, jego siła polega na umiejętnościach skupiających się na opiece specjalistów wysokiego szczebla z cenami konkurencyjnymi i minimalnym czasem oczekiwania.

Spółdzielnie dzielą się na dwa typy:

1. typ A: świadczące usługi społeczne,
2. typ B: zatrudniające osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Konsorcjum działa w obszarach wspomagających małe spółdzielnie, pomoc ta dotyczy m.in.: udziału

w przetargach, doradztwie podatkowym, szkoleniach, zarządzaniu prawno-administracyjnym, marketingu, działalności badawczej, poszukiwaniach nowych rozwiązań innowacyjnych w zakresie świadczenia usług społecznych i związanych z zarządzaniem ludzkim. W 2000 roku Konsorcjum wprowadziło znak „Romero Ambiente” (Romero Środowisko). Jest to jednostka organizacyjna złożona z kilku spółdzielni socjalnych, do obowiązków których należy: koszenie trawników, zbieranie śmieci, zamiatanie dróg, ogrodnictwo. W tym aspekcie spółdzielnie wykonują swoją pracę z należytą starannością. Reggio Emilia jest niesamowicie zadbaną, bardzo czystą miejscowością.

Jedną ze spółdzielni, o której mieliśmy możliwość posłuchania, było L'OVILE. To spółdzielnia typu mieszanego A i B. Świadczy pomoc osobom uzależnionym, pomaga dzieciom w trudnościach rodzinnych, długotrwale bezrobotnym, ofiarom handlu ludźmi, niepełnosprawnym, uchodźcom. Dla spółdzielni najważniejszy jest ogólny interes społeczności.

MESTIERI, firma współpracująca z Consorzio Oscar Romero, w 2006 roku opracowała projekt Usługi Organizacji Pracy, który został promowany przez Consorzio Oscar Romero w celu wypracowania znaczących innowacji w dziedzinie zarządzania usługami społecznymi i usługami pracy w regionie. MESTIERI ma na celu pośrednictwo w pracy i świadczenie wzajemne w pomocy i podaży o szczególnych kompetencjach w dziedzinie usług osobistych i zatrudnienia osób niepełnosprawnych lub w znajdujących się w niekorzystnej sytuacji.

Mieliśmy także okazję posłuchać wykładu dotyczącego uchodźców: jak wygląda sytuacja, jaką pomoc mogą uzyskać itp. Problem uchodźców we Włoszech jest niesamowicie ważny, nie sposób już na chwilę obecną zatrzymać napływu tych ludzi szczególnie, że utworzyły się „mafie”, które zarabiają na pomocy w dostaniu się na ląd.

Oprócz wykładów, w których uczestniczyliśmy mieliśmy także okazję na zwiedzanie przepięknych terenów Reggio Emilia i smakowania regionalnych dań. Na koniec naszej wizyty dostaliśmy prezent od jednej ze spółdzielni, a mia-

nowicie spory kawał sera parmezanu.

Wizytą studyjną w Reggio Emilia byłam zachwycona, mieliśmy okazję poznać ludzi pełnych empatii do drugiego człowieka. Mimo, trudnej sytuacji emigracyjnej włosi są otwarci na pomoc przybywającym uchodźcom. Pomoc ta jest jednak pierwszorzędna w stosunku do obywateli znajdujących się w trudnej sytuacji zawodowej i społecznej. Dzięki takim miejscom, jak te opisane powyżej, osoby bezrobotne czy niepełnosprawne mają szansę na zmianę, bo tak naprawdę to właśnie zmiana nastawienia, sposobu myślenia jest kluczowa w pracy z osobami powracającymi na otwarty rynek pracy. Cieszę się, że mogliśmy to zobaczyć.

A tak na marginesie, to myślę sobie, że projekty partnerskie są nieocenione, bo nie dość, że możemy na własne oczy zobaczyć codzienną pracę naszych partnerów, to dodatkowo, mamy szansę poznać ich mentalność, a co najważniejsze możemy się zintegrować i po prostu porozmawiać o naszej pracy, wymienić się doświadczeniami, rozwiązaniami i pomysłami. A to jest chyba najcenniejsze.

EWIDENCJA SPRZEDAŻY W ORGANIZACJACH POZARZĄDOWYCH

Agata Błaszczuk

Organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą często mają problem z ustaleniem swoich obowiązków związanych z prowadzeniem przez nie odpowiednich ewidencji sprzedaży. Rozpoczęcie działalności gospodarczej, jak również działalności odpłatnej, częstokroć wiąże się z obowiązkiem prowadzenia i zakupu kasy fiskalnej. Co niezwykle ważne, problem ewidencjonowania sprzedaży dotyczy nie tylko organizacji pozarządowych, czy też szerzej podmiotów ekonomii społecznej, prowadzących działalność gospodarczą – dotyczy on również podmiotów prowadzących działalność odpłatną statutową. O tej ostatniej kwestii – czyli prowadzeniu ewidencji sprzedaży w przypadku działalności odpłatnej statutowej, organizacje pozarządowe częstokroć zapominają. Ponadto, że sprzedają wiąże się częstokroć obowiązek wystawienia faktury po stronie sprzedawcy. Również i ten obowiązek bardzo często wiązany jest tylko i wyłącznie z organizacjami, które prowadzą działalność gospodarczą i są zarejestrowanym czynnym podatnikiem VAT. Tymczasem znaczna część obowiązków związanych z wystawianiem faktur dotyczy w zasadzie wszystkich jednostek dokonujących sprzedaży.

PODSTAWY PRAWNE PROWADZENIA EWIDENCJI SPRZEDAŻY W ORGANIZACJACH POZARZĄDOWYCH

Rozpoczynając przedstawienie kwestii związanych z prowadzeniem w organizacjach właściwych ewidencji należałoby w pierwszej kolejności wskazać skąd bierze się taki obowiązek, dlaczego organizacje są zobowiązane do prowadzenia ewidencji i jakie przepisy nakładają na nie ten obowiązek. W większości przypadków ewidencjonowanie sprzedaży kojarzy się z koniecznością zakupu

kasy fiskalnej i ewidencjonowaniem na niej prowadzonej sprzedaży. I faktycznie, w przypadku znacznej części organizacji kasa fiskalna jest nieodłącznym elementem prowadzenia działalności. Często posiadanie kasy fiskalnej kojarzone jest wyłącznie z jednostkami będącymi podatnikami VAT - przyjmuje się, że ewidencjonować na kasie fiskalnej powinny te jednostki, które są zarejestrowane jako podatnicy VAT czynni (wystawiają faktury, prowadzą właściwe rejestry i składają deklaracje podatkowe). Z tego powodu organizacje pozarządowe, jako że bardzo często podatnikami VAT czynnymi nie są, przyjmują założenie, że kasa fiskalna nie jest ich obowiązkiem i nie analizują konieczności jej zakupu i ewidencjonowania na niej swojej sprzedaży. Tymczasem podkreślić należy, że ustawa o VAT¹ nakłada pewne obowiązki, w tym, konieczność ewidencjonowania sprzedaży na wszystkie podmioty, również te, które nie są podatnikami VAT czynnymi. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest obowiązek każdego sprzedawcy (nie tylko tego, który jest zarejestrowany jako podatnik VAT) do przestrzegania takich samych i obowiązujących wszystkich podatników, reguł dotyczących możliwości korzystania ze zwolnienia z podatku VAT.

Obowiązek prowadzenia ewidencji sprzedaży dotyczy wszystkich podmiotów prowadzących sprzedaż i wynika on z treści art. 109 ustawy o VAT. Należy podkreślić, że pisząc o sprzedaży nie mam na myśli sprzedaży w potocznym rozumieniu tego słowa, ale sprzedaż w rozumieniu ustawy o VAT. Pojęcie to zostało zdefiniowane w art. 2 ust. 1 pkt. 7 ustawy o VAT. Zgodnie z tym przepisem, przez sprzedaż rozumie się odpłatną dostawę towarów i odpłatne świadczenie usług na terytorium kraju, eksport towarów oraz wewnątrzwspólnotową dostawę towarów. Pod pojęciem sprzedaży rozumie się więc w zasadzie wszystkie czynności opodatkowane po-

datkiem VAT. Oczywiście ustawa o VAT zawiera również definicje wszystkich tych czynności, czyli dostawy towarów, świadczenia usług, eksportu czy wewnątrzwspólnotowej dostawy. Myślę jednak, że na potrzeby tego opracowania nie ma konieczności omawiania wszystkich tych pojęć. Chciałabym jednak przedstawić dwa z nich, a mianowicie pojęcie odpłatnej dostawy towarów i odpłatnego świadczenia usług. Organizacje pozarządowe rzadziej dokonują transakcji międzynarodowych, częściej dochodzi w nich do transakcji krajowych, czyli dostawy towarów lub świadczenia usług. Zgodnie z treścią art. 7 ustawy o VAT pod pojęciem dostawy towarów rozumieć należy przeniesienie prawa do rozporządzania towarami jak właściciel. Ustawa o VAT definiuje również pojęcie towaru – są to rzeczy oraz ich części, a także wszelkie postacie energii. Jeżeli więc dostawca przenosi na odbiorcę prawo do władania rzeczą to w rozumieniu ustawy o VAT mamy do czynienia z dostawą towarów. Wszystkie pozostałe świadczenia, które nie są dostawą towarów, uznawane są przez ustawę za świadczenie usług.

Ważne jest też, że każda z ww. czynności będzie podlegała obowiązkom wynikającym z ustawy o VAT tylko i wyłącznie wtedy, jeżeli czynności te dokonywane będą przez podatnika w rozumieniu ustawy o VAT. W tym kontekście organizacje często nie analizują swoich obowiązków jako podatnika VAT, twierdząc, że nie są one podatnikami w rozumieniu ustawy o VAT bo nie prowadzą działalności gospodarczej. Taki sposób wnioskowania odnosi się szczególnie często do organizacji pozarządowych, które nie prowadzą działalności gospodarczej ale działalność odpłatną statutową. W tym zakresie chciałabym podkreślić, że na gruncie ustawy o VAT pojęcie działalności gospodarczej rozumiane jest nieco inaczej aniżeli na gruncie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontaria-

1 Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1221 z późn. zm.).

cie². Definicja działalności gospodarczej znajduje się w art. 15 ust. 2 ustawy o VAT – zgodnie z nią, działalność gospodarcza obejmuje wszelką działalność producentów, handlowców lub usługodawców, w tym podmiotów pozyskujących zasoby naturalne oraz rolników, a także działalność osób wykonujących wolne zawody. Dodatkowo działalność gospodarcza obejmuje w szczególności czynności polegające na wykorzystywaniu towarów lub wartości niematerialnych i prawnych w sposób ciągły dla celów zarobkowych. Z kolei podatnikami VAT, w rozumieniu art. 15 ust. 1 ustawy o VAT, są m. in. osoby prawne wykonujące samodzielnie działalność gospodarczą, o której była mowa wyżej, bez względu na cel lub rezultat takiej działalności. Szczególnie istotne z punktu widzenia organizacji pozarządowych jest ostatnie zdanie cytowanego przepisu – wprowadza ono regułę, zgodnie z którą o działalności gospodarczej mówimy w sytuacji, w której ktoś świadczy usługi lub sprzedaje towary i to bez względu na to jaki jest skutek tej działalności. W świetle przedstawionych definicji należy stwierdzić, że w przypadku organizacji pozarządowych nie tylko działalność gospodarcza (czyli działalność, w przypadku której przychody przekraczają koszty uzyskania przychodów, a organizacja zarabia) będzie stanowiła działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy o VAT. Ustawa o VAT nie wiąże bowiem działalności gospodarczej z rezultatem w postaci zysku. Dodatkowo sposób interpretacji pojęcia działalności gospodarczej przez sądy administracyjne oraz przez organy podatkowe pozwala na uznanie za działalność gospodarczą nawet takiej działalności, która nie jest formalnie zgłoszona do odpowiedniego rejestru (w przypadku organizacji pozarządowych będzie to KRS). Ustawa o VAT definiuje pojęcie działalności gospodarczej w oderwaniu od spełnienia przez przedsiębiorcę jakichkolwiek aspektów formalnych, czyli nie ma w tym wypadku znaczenia czy prowadząca działalność gospodarczą (w rozumieniu ustawy o VAT) organizacja pozarządowa jest formalnie zarejestrowana w rejestrze przedsiębiorców KRS, czy też nie.

PRZYKŁAD:

Stowarzyszenie prowadzące działalność odpłatną statutową w zakresie m. in. promocji produktów lokalnych, w ramach tej działalności sprzedaje w sklepie internetowym oraz na lokalnych imprezach lokalne produkty (np. sery, czy wędliny). Stowarzyszenie nie jest wpisane do rejestru przedsiębiorców w KRS. Stowarzyszenie nie prowadzi działalności gospodarczej, a jedynie statutową odpłatną. Przychody ze sprzedaży towarów pozwalają jedynie na pokrycie kosztów związanych z ich wytworzeniem (zakup surowców niezbędnych do produkcji, czy pokrycie kosztów wynagrodzenia zatrudnionych przy wytwarzaniu osób). Tego rodzaju sprzedaż z punktu widzenia ustawy o VAT powinna zostać zakwalifikowana jako prowadzenie działalności gospodarczej. Ewidencjonowanie tej sprzedaży powinno podlegać regułom znajdującym się w treści ustawy o VAT.

Obowiązek prowadzenia właściwych ewidencji ciąży zarówno na podatnikach VAT czynnych (zarejestrowanych podatnikach VAT), którzy prowadzą działalność gospodarczą, jak i na podatnikach zwolnionych z VAT. Celem prowadzenia ewidencji w przypadku podatników zwolnionych z VAT jest doprowadzenie do sytuacji, w której z ewidencji wynikać będzie w którym momencie prowadzący działalność gospodarczą, mają obowiązek zarejestrować się jako czynni podatnicy VAT i odprowadzać podatek należny od prowadzonej sprzedaży. Prowadzenie ewidencji przez podatników zwolnionych z VAT, służy więc do tego, aby podatnicy wiedzieli, w którym momencie przekraczają kwoty sprzedaży powodujące obowiązek ich rejestracji do celów VAT. W większości przypadków małe jednostki prowadzące działalność gospodarczą nie rejestrują się od razu wraz z rozpoczęciem działalności gospodarczej do VAT i nie składają od razu deklaracji podatkowych oraz nie odprowadzają podatku. Wynika to z faktu, iż ustawa o VAT przewiduje dla małych podatników możliwość korzystania ze zwolnienia z VAT. Regulacje prawne dotyczące możliwości korzystania ze zwolnienia przewiduje art. 113 ust. 1 ustawy o VAT. Przepis ten zwalnia od podatku sprzedaż dokonywaną przez podatników, u których wartość sprzeda-

ży nie przekroczyła łącznie w poprzednim roku podatkowym kwoty 200 000 zł. Mali podatnicy mają więc możliwość wyboru – po rozpoczęciu działalności gospodarczej mogą oni albo od początku rejestrować się jako czynni podatnicy VAT, albo też do momentu przekroczenia 200.000 zł obrotu w ciągu roku, korzystać ze zwolnienia z podatku VAT. Ustawa o VAT przewiduje również pewne wyjątki od tej zasady, czyli sytuacje w których podatnicy nie mają prawa do korzystania ze zwolnienia. Dla przykładu prawa do korzystania ze zwolnienia z VAT nie będą miały podmioty sprzedające wyroby akcyzowe, dokonujące dostaw terenów budowlanych, świadczący usługi prawnicze, czy też ogólnie rzecz biorąc usługi doradcze. Powyższe przykłady nie są wyczerpującymi, omówienie szczegółowych zasad dotyczących możliwości korzystania ze zwolnienia z VAT wykracza nieco poza ramy niniejszego opracowania. W związku z tym organizacje, które chcą skorzystać ze zwolnienia z VAT powinny szczegółowo przeanalizować, czy spełniają odpowiednie przesłanki.

EWIDENCJA UPROSZCZONA DLA PODATNIKÓW ZWOLNIONYCH Z VAT

Przechodząc do analizy poszczególnych regulacji ustawy o VAT, które wskazują jakie są zasady ewidencjonowania sprzedaży przedstawić należy przede wszystkim art. 109 ustawy o VAT. W myśl tego przepisu podatnicy, u których sprzedaż jest zwolniona od podatku na podstawie art. 113 ust. 1 i 9 ustawy o VAT, (są to ci podatnicy u których wielkość sprzedaży nie przekroczyła 200.000 zł), są obowiązani prowadzić ewidencję sprzedaży za dany dzień, nie później jednak niż przed dokonaniem sprzedaży w dniu następnym. Dodać należy, że cytowany przepis jest przepisem odrębnym i niezależnym od regulacji prawnych nakładających na podatników obowiązek ewidencjonowania sprzedaży przy pomocy kasy fiskalnej. Obowiązki związane z ewidencjonowaniem przy pomocy kasy fiskalnej określa art. 111 ustawy o VAT. W odniesieniu do kas fiskalnych obowiązek ich stosowania mają podatnicy, u których wielkość sprzedaży przekracza pewne progi określone w rozporządzeniu do-

tyczącym zwolnienia z obowiązku stosowania kas fiskalnych³ (o tym szerzej w dalszej części) i jednocześnie obowiązek ten dotyczy wyłącznie sprzedaży realizowanej na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, tylko taka sprzedaż wymaga bowiem ewidencjonowania przy pomocy kasy fiskalnej.

Ewidencja dotycząca sprzedaży jest ewidencją uproszczoną – przepisy nie określają szczegółowo jaki kształt powinna mieć ta ewidencja. Z ogólnych zasad wprowadzonych treścią art. 109 ust. 3 ustawy o VAT, podatnicy, u których sprzedaż jest zwolniona od podatku na podstawie art. 113 ust. 1 lub 9, są obowiązani prowadzić ewidencję zawierającą dane niezbędne do prawidłowego sporządzenia deklaracji podatkowej oraz informacji podsumowującej. Ewidencja powinna zawierać w szczególności dane niezbędne do określenia przedmiotu i podstawy opodatkowania, wysokości kwoty podatku należnego, korekt podatku należnego, kwoty podatku naliczonego obniżającej kwotę podatku należnego, korekt podatku naliczonego, kwoty podatku podlegającej wpłacie do urzędu skarbowego lub zwrotowi z tego urzędu, a także inne dane służące identyfikacji poszczególnych transakcji, w tym numer, za pomocą którego kontrahent jest zidentyfikowany na potrzeby podatku lub podatku od wartości dodanej. Ewidencja powinna być prowadzona za dany dzień, jednak nie później niż przed dokonaniem sprzedaży w dniu następnym. Oznacza to, że podatnik na koniec każdego dnia powinien móc ustalić jaka była wielkość jego sprzedaży. Określenie wielkości sprzedaży będzie miało znaczenie dla oceny możliwości korzystania ze zwolnienia z VAT i obowiązku zakupu kasy fiskalnej. Z punktu widzenia praktycznego ważne jest, że możliwe jest uznanie za ewidencję sprzedaży także innych urządzeń o charakterze księgowym, do których prowadzenia zobowiązany jest podatnik na podstawie innych przepisów podatkowych czy też administracyjnych⁴. Dla przykładu z orzecznictwa sądów administracyjnych wynika, że „Przepisy ustawy VAT z 1993 r. nie określają obowiązkowej formy prowadzenia ewidencji dla potrzeb tego podatku, lecz tylko określone art. 27 ust. 4 wymogi, którym ta ewiden-

cja powinna odpowiadać. Dla potrzeb podatku od towarów i usług mogła być zatem uznana ewidencja prowadzona dla zryczałtowanego podatku dochodowego, jeżeli odpowiadałaby ona wymogom określonym art. 27 ust. 4” (wyrok I SA/Wr 532/97, LEX nr 39785). Jeżeli więc podatnicy mają obowiązek prowadzić na potrzeby księgowe odpowiednie ewidencje, to ewidencje te mogą pełnić również odpowiednie funkcje na potrzeby ustawy o VAT. Do prowadzenia ewidencji sprzedaży można więc wykorzystać programy księgowe, programy do wystawiania faktur czy paragonów, jak również tradycyjną papierową ewidencję.

Podkreślić należy, że ustawa o VAT przewiduje dość dotkliwe konsekwencje związane z brakiem prowadzenia odpowiednich ewidencji. Jeżeli organ podatkowy stwierdzi, że podatnik nie prowadzi ewidencji sprzedaży, albo prowadzi ją w sposób nierzetelny, a na podstawie dokumentacji nie jest możliwe ustalenie wartości sprzedaży, to skutkiem takiego ustalenia organ podatkowy będzie miał prawo określić, w drodze oszacowania, wartość sprzedaży opodatkowanej i ustalić od niej kwotę podatku należnego. Dodatkowo jeżeli nie można określić przedmiotu opodatkowania, kwotę podatku ustala się przy zastosowaniu stawki podstawowej – 23%.

PRZYKŁAD

Stowarzyszenie, będące klubem sportowym, dokonuje sprzedaży różnego rodzaju usług, w tym usług które mogłyby być opodatkowane różnymi stawkami VAT (sprzedaje bilety na imprezy sportowe opodatkowane wg stawki 8% oraz usługi reklamowe opodatkowane wg stawki podstawowej 23%). Sprzedaż stowarzyszenia nie przekroczyła kwoty 200.000 zł w ciągu roku. Stowarzyszenie nie ma obowiązku stosowania kasy fiskalnej. Pracownicy stowarzyszenia nie prowadzą ewidencji sprzedaży. Okoliczność tą ustalił organ podatkowy w trakcie kontroli. W związku z powyższym organ podatkowy będzie miał prawo w drodze oszacowania określić wartość sprzedaży zrealizowanej przez stowarzyszenie, a dodatkowo jeżeli nie będzie możliwości ustalenia jaka była wielkość sprzedaży obejmującej sprzedaż biletów, a jaka była wielkość sprzedaży obejmującej usługi reklamowe,

dokona naliczenia podatku VAT bez podziału na dwie stawki – do całości oszacowanego obrotu będzie miał prawo zastosować stawkę 23%.

Sankcją związaną z brakiem właściwej ewidencji jest brak prawa do odliczenia podatku naliczonego od zakupów związanych ze sprzedażą opodatkowaną.

PRZYKŁAD

Stowarzyszenie prowadzi sprzedaż towarów (serów i wędlin), do produkcji tych towarów konieczne są określone surowce. W normalnym przypadku – jeżeli stowarzyszenie byłoby zarejestrowanym podatnikiem VAT i odprowadzało VAT należny od swojej sprzedaży, miało by również prawo do odliczenia podatku naliczonego na fakturach za zakup surowców do produkcji. W przypadku, gdy Stowarzyszenie nie prowadzi właściwej ewidencji, a kontrola skutkowałaby naliczeniem podatku należnego wg stawki podstawowej dodatkową konsekwencją byłoby pozbawienie podatnika prawa do odliczenia podatku naliczonego znajdującego się na fakturach zakupowych.

EWIDENCJONOWANIE PRZY POMOCY KASY FISKALNEJ

Kolejnym obowiązkiem podatników może być obowiązek ewidencjonowania prowadzonej sprzedaży przy pomocy kas fiskalnych. Obowiązek ten dotyczy podatników, którzy dokonują sprzedaży na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych. Wynika on z treści art. 111 ustawy o VAT. Od zaprezentowanej zasady przepisy wprowadzają jednak wyjątki. Szczegółowe zasady i kwoty powyżej których każdy z podatników ma obowiązek prowadzenia ewidencji przy pomocy kasy fiskalnej określa rozporządzenie dotyczące zwolnienia z obowiązku ewidencjonowania przy pomocy kas fiskalnych⁵. Wprowadza ono zasady dotyczące obowiązku ewidencjonowania przy pomocy kas fiskalnych, grupy podatników którzy od samego początku sprzedaży mają obowiązek ewidencjonowania przy pomocy kas fiskalnych oraz zwolnienia z obowiązku ewidencjonowania przy pomocy kas fiskalnych.

3 Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących. (Dz. U. poz. 2177).

4 Bartosiewicz, Adam. Art. 109. W: VAT. Komentarz, wyd. XI. Wolters Kluwer Polska, 2017.

5 Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji przy zastosowaniu kas rejestrujących. (Dz. U. poz. 2177).

Wprowadzona treścią ww. rozporządzenia zasada nakazuje podatnikom wprowadzenie ewidencjonowania za pomocą kasy fiskalnej w sytuacji, kiedy wysokość obrotu zrealizowanego na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych przekroczyła w poprzednim roku podatkowym kwotę 20 000 zł. W przypadku podatników rozpoczynających działalność gospodarczą kwota 20.000 zł jest liczona w proporcji do okresu wykonywania działalności. Po przekroczeniu tego limitu podatnicy mają dwa miesiące (od końca miesiąca, w którym przekroczyli ww. kwotę) na zakup kasy fiskalnej. Od tego momentu każda sprzedaż na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności musi być ewidencjonowana przy pomocy kasy fiskalnej. Od tej zasady istnieją jednak pewne wyjątki - są one wymienione w § 4 rozporządzenia. Ta regulacja wymienia niektóre dostawy towarów i niektóre usługi, wskazując, że podatnicy, którzy je wykonują są zobowiązani do ewidencjonowania przy pomocy kasy fiskalnej nawet przed przekroczeniem kwoty 20.000 zł sprzedaży. Do dostaw towarów, które nie mogą korzystać ze zwolnienia do 20.000 zł należą:

- 1) dostawy:
  - a) gazu płynnego,
  - b) części do silników (PKWiU 28.11.4),
  - c) silników spalinowych wewnętrznego spalania w rodzaju stosowanych do napędu pojazdów (PKWiU 29.10.1),
  - d) nadwozi do pojazdów silnikowych (PKWiU 29.20.1),
  - e) przyczep i naczep; kontenerów (PKWiU 29.20.2),
  - f) części przyczep, naczep i pozostałych pojazdów bez napędu mechanicznego (PKWiU 29.20.30.0),
  - g) części i akcesoriów do pojazdów silnikowych (z wyłączeniem motocykli), gdzie indziej niesklasyfikowanych (PKWiU 29.32.30.0),
  - h) silników spalinowych tłokowych wewnętrznego spalania w rodzaju stosowanych w motocyklach (PKWiU 30.91.3),
  - i) sprzętu radiowego, telewizyjnego i telekomunikacyjnego, z wyłączeniem lamp elektronowych i innych elementów elektronicznych oraz części do aparatów i urządzeń do operowania dźwiękiem i obrazem, anten (PKWiU ex 26 i ex 27.90),

j) sprzętu fotograficznego, z wyłączeniem części i akcesoriów do sprzętu i wyposażenia fotograficznego (PKWiU ex 26.70.1),

k) wyrobów z metali szlachetnych lub z udziałem tych metali, których dostawa nie może korzystać ze zwolnienia od podatku, o którym mowa w art. 113 ust. 1 i 9 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, zwanej dalej „ustawą”,

l) zapisanych i niezapisanych nośników danych cyfrowych i analogowych,

m) wyrobów przeznaczonych do użycia, oferowanych na sprzedaż lub używanych jako paliwa silnikowe albo jako dodatki lub domieszki do paliw silnikowych, bez względu na symbol PKWiU,

n) wyrobów tytoniowych (PKWiU 12.00), napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 1,2% oraz napojów alkoholowych będących mieszaniną piwa i napojów bezalkoholowych, w których zawartość alkoholu przekracza 0,5%, bez względu na symbol PKWiU, z wyłączeniem towarów dostarczanych na pokładach samolotów,

o) perfum i wód toaletowych (PKWiU 20.42.11.0), z wyłączeniem towarów dostarczanych na pokładach samolotów;

Do świadczenia usług, które również nie mogą korzystać ze zwolnienia, nawet przed przekroczeniem kwoty 20.000 zł, należą:

- a) przewozy pasażerskich w samochodowej komunikacji, z wyłączeniem przewozów wymienionych w poz. 15 i 16 załącznika do rozporządzenia,
- b) przewozy osób oraz ich bagażu podręcznego taksówkami,
- c) naprawy pojazdów silnikowych oraz motorowerów (w tym naprawy opon, ich zakładania, bieżnikowania i regenerowania),
- d) w zakresie wymiany opon lub kół dla pojazdów silnikowych oraz motorowerów,
- e) w zakresie badań i przeglądów technicznych pojazdów,
- f) w zakresie opieki medycznej świadczonej przez lekarzy i lekarzy dentyistów, z wyłączeniem usług świadczonych przez osoby wymienione w poz. 51 załącznika do rozporządzenia,

g) prawniczych, z wyłączeniem usług określonych w poz. 28 załącznika do rozporządzenia,

h) doradztwa podatkowego,

i) związanych z żywnością (PKWiU 56), wyłącznie:

– świadczonych przez stacjonarne placówki gastronomiczne, w tym również sezonowo, oraz

– usług przygotowywania żywności dla odbiorców zewnętrznych (catering),

j) fryzjerskich, kosmetycznych i kosmetycznych.

Jednocześnie rozważając, czy na organizacji ciąży obowiązek ewidencjonowania przy pomocy kasy fiskalnej należy również zapoznać się z załącznikiem do omawianego rozporządzenia. Załącznik ten wymienia typy czynności, których wykonywanie umożliwia korzystanie ze zwolnienia z obowiązku ewidencjonowania przy pomocy kasy fiskalnej, jak również warunki, jakie muszą zostać spełnione, aby podatnicy mogli korzystać z takiego zwolnienia.

W treści niniejszego opracowania nie omówię wszystkich znajdujących się w załączniku zwolnień, chciałabym jednak zwrócić uwagę na dwa spośród nich, które są stosunkowo często stosowane przez podatników, a mianowicie:

Pierwsze spośród częściowo stosowanych zwolnień to zwolnienie dla dostawy towarów w systemie wysyłkowym (pocztą lub przesyłkami kurierskimi) - jeżeli dostawca towaru otrzyma w całości zapłatę za wykonaną czynność za pośrednictwem poczty, banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej (odpowiednio na rachunek bankowy podatnika lub na rachunek podatnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której jest członkiem), a z ewidencji i dowodów dokumentujących zapłatę jednoznacznie wynika, jakiej konkretnie czynności dotyczyła i na czyją rzecz została dokonana (dane nabywcy, w tym jego adres).

Drugie spośród częściowo stosowanych zwolnień to zwolnienie dotyczące świadczenia usług na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych - jeżeli świadczący usługę otrzyma w całości zapłatę za wykonaną czynność za pośrednictwem poczty, banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej (odpowiednio na rachunek bankowy podatnika lub na rachunek po-

datnika w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, której jest członkiem), a z ewidencji i dowodów dokumentujących zapłatę jednoznacznie wynika, jakiej konkretnie czynności dotyczyła

W przypadku braku ewidencjonowania przy pomocy kasy fiskalnej organy podatkowe mają uprawnienie do zastosowania względem podatnika sankcji związanych z brakiem właściwej ewidencji. W przypadku stwierdzenia, że podatnik narusza omówione wyżej obowiązki organ podatkowy ustala za okres do momentu rozpoczęcia prowadzenia ewidencji obrotu przy zastosowaniu kas rejestrujących, dodatkowe zobowiązanie podatkowe w wysokości odpowiadającej 30% kwoty podatku naliczonego przy nabyciu towarów i usług. Ponieważ naliczenie dodatkowego zobowiązania podatkowego z tytułu podatku VAT stanowi sankcję (karę) za niezastosowanie się do przepisów ustawy o VAT, w stosunku do osób fizycznych, które za ten sam czyn poniosły już odpowiedzialność za wykroczenie skarbowe albo za przestępstwo skarbowe, dodatkowego zobowiązania podatkowego nie ustala się. Regulacja ta wynika z zasady nie karania dwa razy za to samo.

WYSTAWIANIE FAKTUR

Przedstawione wyżej dwa typy ewidencji – uproszczona ewidencja sprzedaży oraz ewidencja prowadzona przy pomocy kasy fiskalnej, dotyczą sprzedaży na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej. W przypadku sprzedaży dla firm, czy też osób prawnych, sprzedawca nie ma obowiązku ewidencjonować sprzedaży na kasie fiskalnej, ale ma obowiązek wystawiania faktur. Faktury mogą być wystawiane zarówno przez podatników VAT czynnych, jak i przez jednostki niebędące podatnikami VAT czynnymi. Przepisy dotyczące wystawiania faktur VAT znajdujące się w ustawie o VAT stosuje się do sprzedaży (w rozumieniu ustawy o VAT, czyli zdefiniowanej na wstępie niniejszego opracowania). Obowiązek wystawienia faktury zgodnie z ustawą o VAT istnieje jeżeli podatnik dokonuje sprzedaży na rzecz innego podatnika VAT. Wyjątek od tej zasady to sytuacja, w której konsument (osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej) wystąpi z żąda-

niem wystawienia FV. W takiej sytuacji sprzedawca ma obowiązek wystawienia faktury. Faktura powinna być również wystawiona jeżeli sprzedawca otrzymał zaliczkę/zadek przed dokonaniem czynności. Wyjątki od przedstawionego wyżej obowiązku wystawienia faktury przewidziane są dla sprzedaży zwolnionej. Jeżeli bowiem sprzedawca realizuje transakcje, które są zwolnione z podatku VAT w oparciu o art. 43 ust. 1, art. 113 ust. 1 i 9 lub przepisy wydane na podstawie art. 82 ust. 3 ustawy o VAT, to w takim przypadku nie ma on obowiązku wystawienia faktury VAT dokumentującej dokonanie czynności, nawet jeżeli czynności te byłyby realizowane na rzecz podatnika VAT. W takich sytuacjach sprzedawca będzie jednak zobowiązany do wystawienia faktury, jeżeli nabywca wyrazi takie żądanie. Sprzedawca ma obowiązek wystawić fakturę na żądanie nabywcy nawet w sytuacji, kiedy sprzedaż jest zwolniona z podatku. Ustawa określa termin do wystąpienia z żądaniem wystawienia faktury – jest to termin 3 miesięcy, licząc od końca miesiąca, w którym dostarczony towar lub wykonano usługę bądź otrzymano całość lub część zapłaty.

PRZYKŁAD

Fundacja dokonuje sprzedaży na rzecz innej firmy. Fundacja nie jest zarejestrowana jako podatnik VAT czynny. Korzysta ona ze zwolnienia z podatku VAT ponieważ jej obroty nie przekroczyły kwoty 200.000 zł. W związku z tym, że dokonywane przez fundację czynności są zwolnione z VAT, nie ma ona obowiązku wystawiania faktury. Jeżeli jednak kupujący wyrazi żądanie to fundacja ma obowiązek fakturę taką wystawić.

TERMINY WYSTAWIANIA FAKTUR

Ustawa o VAT wskazuje na najwcześniejszy i najpóźniejszy termin do wystawienia faktury. Faktura może zostać wystawiona najwcześniej na 30 dni przed zrealizowaniem dostawy/usługi, bądź też przed otrzymaniem zaliczki/zadatku. W wyjątkowych sytuacjach faktura może być wystawiona jeszcze wcześniej, jeżeli dotyczy ona usług ciągłych, a faktura zawiera informację, jakiego okresu rozliczeniowego dotyczy.

Najpóźniejszy termin do wystawienia faktury to 15 dzień miesiąca następującego po miesiącu, w którym dokonano dostawy towaru lub wykonano usługę, bądź też otrzymano zaliczkę/zadek.

PRZYKŁAD

Spółdzielnia socjalna 3 czerwca sprzedała swojemu kontrahentowi 500 sztuk telefonów. Obowiązek wystawienia faktury z tytułu tej sprzedaży wystąpi najpóźniej 15 lipca. Gdyby jednak kontrahent zażyczył sobie wystawienia faktury przed dokonaniem sprzedaży, fundacja ma prawo wystawić fakturę wcześniej, jednak nie wcześniej niż 3 maja.

PODSUMOWANIE

Organizacje pozarządowe, jak również wszystkie inne podmioty działające w szeroko pojętym sektorze ekonomii społecznej, powinny dokładnie przyglądać się spoczywającym na nich obowiązkom ewidencjonowania swojej sprzedaży. Należy podkreślić, że obowiązki te leżą zarówno po stronie organizacji prowadzących działalność gospodarczą, jak i po stronie organizacji prowadzących działalność statutową odpłatną. Ustawa o VAT przewiduje obowiązek ewidencjonowania sprzedaży zarówno dla tych jednostek, które są zarejestrowanymi podatnikami VAT czynnymi, jak i dla tych które mają stosunkowo niewielkie obroty ze sprzedaży (poniżej 200.000 zł w ciągu roku), i korzystają ze zwolnienia z VAT.

Wśród sposobów ewidencjonowania sprzedaży prowadzonej przez organizacje pozarządowe wyróżnić można trzy podstawowe sposoby ewidencjonowania: ewidencja uproszczona prowadzona w zasadzie w dowolnej formie, ewidencja przy pomocy kasy fiskalnej, oraz wystawianie faktur VAT dla podmiotów będących osobami prawnymi oraz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Każda z organizacji prowadzących działalność gospodarczą oraz działalność odpłatną statutową powinna rozważyć, jaki sposób ewidencjonowania sprzedaży jest w jej przypadku prawidłowy.

MAŁY GALIMATIAS PRZY MAŁYCH GRANTACH

Beata Wachniewska-Mazurek

Znowelizowana ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, nowelizacja ustawy prawo o stowarzyszeniach oraz rozporządzenia wprowadzające nowe wzory wniosków, umów i sprawozdań z realizacji zadań publicznych...trochę zmian się nazbierało, ale co to oznacza dla organizacji w praktyce? Poniżej przedstawię najważniejsze zmiany, które dotyczą nowych wzorów wniosków o realizację zadań publicznych (czyli wniosków na projekty do urzędów gmin, miast, starostwa czy urzędu marszałkowskiego) oraz tzw. małych grantów (również w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). Na początek coś prostego, czyli tzw. małe granty.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. (z późn. zm.) reguluje zasady współpracy finansowej pomiędzy organizacjami pozarządowymi, a organami administracji publicznej. W tym zakresie wprowadziła prostą procedurę dla realizacji tzw. małych grantów w art. 19 a.

Art. 19a [Realizacja zadania publicznego o charakterze lokalnym lub regionalnym]

1. Na podstawie oferty realizacji zadania publicznego, o której mowa w art. 14, złożonej przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego uznając celowość realizacji tego zadania, może zlecić organizacji pozarządowej lub podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3, z pominięciem otwartego konkursu ofert, realizację zadania publicznego o charakterze lokalnym lub regionalnym, spełniającego łącznie następujące warunki:

- 1) wysokość dofinansowania lub finansowania zadania publicznego nie przekracza kwoty 10 000 zł;
- 2) zadanie publiczne ma być realizowane w okresie nie dłuższym niż 90 dni.

Od 10 maja 2016 r. obowiązuje rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, które opublikowało nowy wzór oferty oraz sprawozdania dla trybu tzw. małych grantów.

Co ważne, w tym miejscu to fakt, iż rozporządzeniem nie wprowadzono także nowego wzoru umowy na realizację tych ofert. Tak więc stosuje się umowy dla realizacji standardowych zadań publicznych. Związane jest z tym kilka trudności zarówno po stronie samorzą-

du, które zleca, kontroluje oraz rozlicza zadanie, a także organizacji, która musi spełnić wszystkie wymogi związane z realizacją zadania.

OFERTA

Wzór uproszczonej oferty realizacji zadania publicznego jest bardzo krótki (2 stronicowy). Pierwszą wątpliwość jaką zgłaszają organizacje pozarządowe to pytanie: co wpisać w pkt. 3 „Rodzaj zadania publicznego”. W ofertach na realizację zadań publicznych w normalnych trybach w tym punkcie wpisuje się rodzaj zadania według ogłoszenia konkursowego i to organ administracji publicznej nazywa owy rodzaj zadania. Natomiast w uproszczonej ofercie organizacja musi sama określić, w jakim zakresie pożytku publicznego zadanie o które wnioskuje się mieści. Odwołujemy się wówczas do art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie i wybieramy jedno spośród 39 rodzajów zadań:

Art. 4 [Zakres zadań publicznych]

1. Sfera zadań publicznych, o której mowa w art. 3 ust. 1, obejmuje zadania w zakresie:

- 1) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
- 1a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 1b) udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa;
- 2) działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 3) działalności charytatywnej;

4) podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;

5) działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;

5a) działalności na rzecz integracji cudzoziemców;

6) ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 1638);

7) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;

8) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;

9) działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;

10) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;

11) działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;

12) działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej;

13) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;

14) nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;

15) działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży;

16) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;

17) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;

18) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;

19) turystyki i krajoznawstwa;

- 20) porządku i bezpieczeństwa publicznego;
- 21) obrotowości państwa i działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 22) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
- 22a) udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;
- 23) ratownictwa i ochrony ludności;
- 24) pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
- 25) upowszechniania i ochrony praw konsumentów;
- 26) działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
- 27) promocji i organizacji wolontariatu;
- 28) pomocy Polonii i Polakom za granicą;
- 29) działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych;
- 29a) działalności na rzecz weteranów i weteranów poszkodowanych w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (Dz.U. poz. 1203);
- 30) promocji Rzeczypospolitej Polskiej za granicą;
- 31) działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka;
- 32) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;
- 32a) rewitalizacji;

33) działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w pkt 1-32a.

Tytuł zadania publicznego to oryginalny, autorski pomysł organizacji. Na marginesie zaznaczam, iż tym tytułem będziemy się posługiwać przy informowaniu, promowaniu, a także oznaczaniu dokumentów w tym opisywaniu dokumentów księgowych. Warto więc pomyśleć o fajnym, medialnym oraz krótkim tytule zadania, co ułatwi i pomoże w promocji oraz dokumentacji.

Kolejnym punktem oferty, który wymaga omówienia jest pkt. III „Zakres rzeczowy zadania publicznego”. W pkt. 1 należy opisać zadania publiczne. Opis ten powinien zawierać cel zadania, miejsce jego realizacji, grupę odbiorców oraz UWAGA: przewidywany wkład osobowy lub rzeczowy. W uproszczonej ofercie nie należy upraszczać tego opisu, ponieważ jest to jedyne miejsce w którym prezentujemy zadanie samorządowi. Zasadność oraz racjonalność, przewidywane działania oraz cel naszego projektu powinien korespondować z rodzajem zadania publicznego, które wyżej wpisaliśmy. W III pozycji wydzielony został pkt. 2 dotyczący rezultatów zadania. Rezultaty warto opisywać w podziale na twarde i miękkie (np. twardym rezultatem jest przeprowadzenie 4 szkoleń, 8 godzin warsztatów,

organizacja 1 konferencji itd.; rezultaty miękkie odwołują się np. do wzrostu wiedzy uczestników szkoleń (można opisywać procentowo np. u uczestników nastąpi wzrost wiedzy o 50 % lub np. 80 % uczestników podniesie swoją wiedzę). Opisując rezultaty pamiętajmy, aby przy każdym (dla siebie) zrobić notatkę dotyczącą sposobu pomiaru, tak abyśmy mogli zarówno w sprawozdaniu jak i kontroli wykazać realizację zadania zgodnie ze złożoną ofertą.

Zasygnalizowany wcześniej opis przewidywanego wkładu własnego osobowego lub wkładu rzeczowego do zadania można opisać jedynie w pkt. 1. W budżecie projektu znajdziemy tabelkę dla kosztorysu z podziałem na kwoty do poniesienia z dotacji oraz kolumnę, w której łącznie wykazujemy wkład osobowy, rzeczowy i finansowy. Kosztorys nie przewiduje także podziału na koszty merytoryczne oraz koszty administracyjne. Wnioskodawca nie musi więc wyjaśniać z jakich środków pokryje wynagrodzenie koordynatora (czy będzie to wkład osobowy, czy będzie to pokryte z innych środków poza dotacją) wykazując jedynie w kolumnie łącznie ujmującej wydatki ponoszone z innych środków niż wnioskowana dotacja. Przy omawianiu nie tylko kosztorysu, ale także całej oferty warto odwołać się do wzoru umowy, który określa, jakie możliwości przesunięć czy zmian trwania zadania nie mogą powodować przekroczenia 90 dni, ponieważ małe granty dotyczą ofert których realizacja nie przekracza 90 dni.

Sprawozdanie z realizacji zadania również posiada uproszczony wzór, który jest analogiczny do oferty. Składając sprawozdanie organizacja nie załącza żadnych innych dokumentów. Urząd rozliczając zadanie może wezwać organizację do przedłożenia dokumentów, ale następuje to dopiero na wezwanie organu administracji publicznej.

Wypełnienie oferty oraz przedłożenie sprawozdania jest obecnie znacznie prostsze dla organizacji. Na koniec zachęcam do zapoznania się ze wzorem oferty oraz sprawozdania. Powodzenia.

WIELKIE ZMIANY W MAŁYCH STOWARZYSZENIACH

Beata Wachniewska-Mazurek

Ustawa o zmianie ustawy - Prawo o stowarzyszeniach oraz niektórych innych ustaw z dnia 25 września 2015 r. wprowadziła istotne zmiany. Jednym z najbardziej zmodyfikowanych obszarów są przepisy dotyczące stowarzyszeń zwykłych.

Przypominając rozróżnienie na dwie formy stowarzyszeń: stowarzyszenie rejestrowe oraz zwykłe. Stowarzyszenie rejestrowe posiada osobowość prawną z chwilą wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez sąd. Stowarzyszenie zwykłe uzyskuje wpis do ewidencji prowadzonej przez starostę (starostwo właściwe wg siedziby organizacji).

Obecne umocowanie formy stowarzyszeń zwykłych zdecydowanie wzmacnia i pozwala rozszerzyć ich działalność. Jedną z najbardziej istotnych jest potwierdzenie (bowiem orzecznictwo, doktryna czy stanowiska w tym zakresie nie były jednolite) tzw. ułomnej osobowości prawnej. Wprowadzenie art. 40 ust. 1 a nadało *expressis verbis* ten status nadając podmiotowość prawną stowarzyszeniom zwykłym wraz z ich zdolnością prawną (a wraz z nią oczywiście zdolność sądową).

Art. 40 ust. 1 a „Stowarzyszenie zwykłe może we własnym imieniu nabywać prawa, w tym własność i inne prawa rzeczowe, zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywane.”

Ważne dla członków stowarzyszeń zwykłych są konsekwencje precyzyjnego statusu i wprowadzonych przepisów dla zasad odpowiedzialności członków stowarzyszenia.

Art. 40 ust. 1 b „Każdy członek stowarzyszenia odpowiada za zobowiązania stowarzyszenia zwykłego bez ograniczeń całym swoim majątkiem solidarnie z pozostałymi członkami oraz ze stowarzyszeniem. Odpowiedzialność ta powstaje z chwilą, gdy egzekucja z majątku stowarzyszenia zwykłego okaże się bezskuteczna.”

Art. 40 ust. 1 c „Przepis ust. 1b nie stanowi przeszkody do wniesienia powództwa przeciwko członkowi, zanim egzekucja z majątku stowarzyszenia zwykłego okaże się bezskuteczna.”

Odpowiedzialność za zobowiązania dotyczy zobowiązań zarówno cywilnoprawnych (czyli np. zobowiązań z tytułu najmu, dzierżawy, umowy zlecenia czy umowy o dzieło) oraz publicznoprawnych.

Należy pamiętać, że członkowie stowarzyszenia ponoszą odpowiedzialność osobistą za zobowiązania publicznoprawne, wraz ze stowarzyszeniem oraz przedstawicielem (jeśli nie ma zarządu w stowarzyszeniu zwykłym).

Konsekwencją zmian w praktyce dla stowarzyszeń jest to, iż nie ma już wątpliwości kto jest stroną umów. Problemy z zawieraniem umów przez przedstawiciela stowarzyszenia zwykłego sprowadzały się często do rozwiązania podpisywania umowy, której stroną nie było stowarzyszenie ale przedstawiciel (z imienia i nazwiska). Obecnie stroną umowy jest stowarzyszenie i to ono widnieć na umowie, zaś reprezentowane jest przez przedstawiciela lub zarząd. Przedstawiciel lub zarząd podpisują umowę nie w swoim imieniu, ale w imieniu stowarzyszenia. W pierwszej kolejności to stowarzyszenie odpowiada za zobowiązania w związku z podpisaną umową. Stowarzyszenie zwykłe może nareszcie posiadać własny majątek (np. kupić biuro, komputer i będą one własnością stowarzyszenia).

Nowelizacja uwzględniła także sposób reprezentacji stowarzyszenia zwykłego przez przedstawiciela określając zakres zwykłego zarządu:

Art. 41a ust. 2. „Podejmowanie przez przedstawiciela reprezentującego stowarzyszenie zwykłe albo zarząd czynności przekraczających zakres zwykłego zarządu wymaga uprzedniej zgody wszystkich członków stowarzyszenia zwykłego oraz udzielenia przez nich pełnomocnictwa do dokonania tych czynności.”

Art. 41a ust. 3. „Czynnościami przekraczającymi zakres zwykłego zarządu są w szczególności:

- 1) nabycie oraz zbycie nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego;*
- 2) ustanowienie ograniczonego prawa rzeczowego;*
- 3) zawarcie umowy kredytu albo pożyczki;*
- 4) przejęcie długu, uznanie długu, zwolnienie z długu, przystąpienie do długu, zawarcie umowy poręczenia lub zawarcie innej podobnej umowy;*
- 5) zaciągnięcie innych zobowiązań przekraczających wartość 10 000 zł.*

ORGANY W STOWARZYSZENIU ZWYKŁYM

Nowelizacja ustawy pozwala stowarzyszeniom zwykłym na wybór pomiędzy dwoma rozwiązaniami dotyczącymi sposobu zarządzania. Stowarzyszenie zwykłe może reprezentować przedstawiciel lub może wybrać organ zarządu. Dodatkowo może posiadać organ kontroli wewnętrznej (np. komisję rewizyjną). Zmiany te są związane z możliwością ubiegania się stowarzyszeń zwykłych o statut organizacji pożytku publicznego.

Art. 41a ust. 1. „Stowarzyszenie zwykłe reprezentuje przedstawiciel reprezentujący stowarzyszenie zwykłe albo zarząd.”

MAJĄTEK STOWARZYSZENIA

To rewolucja w możliwościach pozyskiwania środków majątkowych na działalność statutową stowarzyszenia. Dotychczas na majątek stowarzyszenia składały się jedynie składki członkowskie. Stowarzyszenia zwykłe mogą teraz przyjmować darowizny, spadki. Mogą

organizować zbiórki publiczne, uzyskiwać odpisy z 1 % (po uzyskaniu statutu opp) oraz, co dla organizacji chyba najistotniejsze, mogą otrzymywać dotacje. Stowarzyszenie zwykle może więc aplikować w konkursach o realizację zadań publicznych (np. z samorządu lokalnego np. Urzędu Gminy/Urzędu Marszałkowskiego itp. czy z Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich itd.).

Art. 42 ust. 2. Stowarzyszenie zwykle uzyskuje środki na działalność ze składek członkowskich, darowizn, spadków, zapisów, dochodów z majątku stowarzyszenia oraz ofiarności publicznej.

Art. 42 ust. 3. Stowarzyszenie zwykle może otrzymywać dotacje na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

EWOLUCJA

Ostatnią z najbardziej istotnych zmian w funkcjonowaniu stowarzyszeń zwykłych jest możliwość ich przekształ-

cenia w stowarzyszenie rejestrowe. Dotychczasowe rozwiązania prawne nie pozwalały na przejście pomiędzy tymi formami prawnymi. Należało zakończyć działalność stowarzyszenia zwykłego oraz powołać i zarejestrować stowarzyszenie rejestrowe. Obecnie stowarzyszenie zachowuje ciągłość prawną (w tym swój majątek, zobowiązania, historię działalności itp.) bowiem może ewoluować z formy zwykłej na rejestrowe.

Zmiany w funkcjonowaniu stowarzyszeń wymagają aktualizacji statutów lub regulaminów, które należy wprowadzić do 20 maja 2018 roku.

BYĆ ALBO NIE BYĆ... OTO JEST WPIS DO EWIDENCJI

Na zakończenie, aby powyższe zmiany mogły funkcjonować, ale co najważniejsze, aby stowarzyszenie zwykle

mogło nadal funkcjonować wymagany jest wpis do ewidencji. Obowiązek złożenia wniosku o wpis do nowej ewidencji dotyczy wszystkich stowarzyszeń zwykłych, które zarejestrowały się przed wprowadzeniem nowelizacji w życie. Nowelizacja wprowadziła właśnie nowe zasady prowadzenia ewidencji wraz z jej strukturą. Muszą do niej wpisać się wszystkie stowarzyszenia zwykłe. Ostatnim dniem na złożenie wniosku o wpis do ewidencji jest dzień 20 maja 2018 r. Stowarzyszenia, które nie zaktualizują regulaminów oraz nie wpiszą się do nowej ewidencji nie nabędą uprawnień wynikających z nowelizacji i pozostaną zrzeszeniem obywateli bez osobowości prawnej. ■

O CZYM PAMIĘTAĆ TWORZĄC IDENTYFIKACJĘ WIZUALNĄ

Jacek Klośński, klosinski.net

Identyfikacja wizualna to podstawowa wyprawka każdej marki wyruszającej na podbój serc konsumentów. Pozwala w szybki sposób wyróżnić produkt lub firmę spośród oferty konkurencji i stanowi swoistą sygnaturę zostawiającą ślad w pamięci odbiorców. Mimo tego, że większość ludzi to wzrokowcy, oceniający i zapamiętujący to, co dzieje się w ich otoczeniu głównie za pośrednictwem oczu, w wielu firmach kwestie wizualnej prezencji są traktowane jako problem drugiej kategorii. Bardzo popularne jest przeświadczenie, że to jak wygląda dana marka nie ma większego znaczenia. Króluje cena, optymalizacja kosztów, sukces napędza ma rosnącą sprzedaż. Problem w tym, że w wielu

przypadkach sprzedawać nie ma czego. Często bardzo dobre produkty skazywane są przez osoby nimi zarządzające na rolę brzydkiego kaczątka, którego piękna dusza i wartościowe wnętrze są zupełnie niezauważane przez wybrednych klientów, którzy na globalnych i nasyconych do czerwoności rynkach oczekują coraz więcej.

Z ekonomicznego punktu widzenia w pewnym sensie trudno się takiej sytuacji dziwić. W biznesie rządzą liczby, a te dla kwestii związanych z wizerunkiem są nieubłagane. Ile zyskam zmieniając firmowe kolory z niebieskich na zielone? Jak dużo zarobią dla mnie nowe wizytówki? Jeśli wydam czterdzieści tysięcy złotych na odświeżenie identyfi-

kacji wizualnej mojej firmy, to po jakim czasie (a nawet czy w ogóle) ta inwestycja się zwróci? Na te pytania nie ma jednoznacznej odpowiedzi i prawdopodobnie nigdy nie będzie. Jest to jeden z głównych powodów dla których zmiana bądź odświeżenie całej linii graficznej towarzyszącej marce jest wyrazem dojrzałości rynkowej organizacji, a nie dokładnego rachunku zysków i strat. Mikroprzedsiębiorstwa o niewielkim stażu z reguły jak ognia unikają wydatków innych niż te zupełnie niezbędne dla dalszego funkcjonowania. Rebranding natomiast, to z reguły odzwierciedlenie rozwoju organizacji i wyraźny sygnał wejścia na wyższy poziom wynikający z dotychczasowego doświadczenia. Jest

doskonałym zmanifestowaniem pozytywnych zmian i pełnej gotowości na to, co przyniesie przyszłość. Pokazuje, że dana marka wie w jakim kierunku chce podążać i jest do tej podróży świetnie przygotowana.

Wola zmian to jednak dopiero początek drogi. Jeśli organizacja boryka się z problemem różnicy pomiędzy tym jakie są jej aspiracje, plany i oczekiwania, a tym w jaki sposób to komunikuje stajemy przed sporym wyzwaniem przeprowadzenia skutecznego procesu odświeżenia identyfikacji wizualnej. Marka potrzebuje nowych szat, adekwatnych do jej aktualnej pozycji i tożsamości, którą chce manifestować. Przyjrzyjmy się kwestiom stricte graficznym, analizując najczęstsze błędy i problemy jakie towarzyszą małym i średnim firmom przy okazji zmiany identyfikacji wizualnej. O czym należy pamiętać i na co uważać? Jakie czekają na nas pułapki i o jakich niuansach warto wiedzieć?

ZACZNIJ OD POCZĄTKU

Z pobudek sprzedażowych i poczucia bardziej bezpośredniego przełożenia na korzyści dla firmy, często pojawia się pokusa rozpoczęcia wprowadzania zmian np. od nowej strony internetowej, do której dopiero w późniejszym etapie ma zostać dopasowane odświeżone logo i linia graficzna. Kolejność w tym wypadku ma jednak ogromne znaczenie i dla osiągnięcia lepszego efektu warto poczekać, a chronologię poszczególnych etapów skonsultować ze współpracującą z nami agencją.

Przyjmując założenie, że posiadasz już strategię budowania własnego wizerunku i wiesz w jaki sposób dopasować do niego identyfikację wizualną, budowanie nowej linii graficznej najlepiej rozpocząć od przygotowania logo, które stanie się podstawą dla wszelkich dalszych kroków.

ZADBAJ O DOBRE LOGO

Logo to podstawowy wyróżnik organizacji, dlatego nie powinien być jedynie znacznikiem umieszczonym w rogu wizytówki. To fundament Twojej marki, który powinien zawierać jej esencję, wyrażać sposób myślenia i odzwierciedlać

kluczowe wartości. Próba doklejenia go w późniejszym czasie do już gotowych materiałów grozi brakiem spójności i powoduje, że przekaz może stracić na swojej sile.

Ocenianie logo zbyt często sprowadza się do poziomu „ładne-brzydkie”. Jeśli estetyka będzie najważniejszym aspektem oceny, do głosu dojdą różne gusta i w ten sposób nigdy nie zadowolisz wszystkich. Wypisz takie kryteria, które naprowadzą dyskusję na merytoryczne tory. Zastanów się m.in. czy logo jest czytelne, czy jest unikalne, czy pasuje do stylu komunikacji twojej marki? Na początku procesu tworzenia logo warto przyrzeć się konkurencji. Zbierz w jednym miejscu znaki wykorzystywane przez największych rywali i spróbuj wyciągnąć na tej podstawie wnioski. Zastanów się przede wszystkim jakie schematy powielają się u konkurencji. Na tej podstawie stwórz listę zabronionych rozwiązań. Jeśli np. większość rywali wykorzystuje niebieski, unikaj tego koloru w swoich pomysłach. Nie sugeruj się tym, czy obecnie większość firm wykorzystuje kółka, intensywne barwy, czy gradienty. Skup się na swojej marce i tym, co chcesz przekazać. Staraj się też unikać banałów. Często pierwsze skojarzenia i metafory wydają się najlepsze, ale warto dać sobie trochę więcej czasu i poszukać głębiej. Jeśli pomysł na logo pojawił się szybko i bez problemów, to prawdopodobnie oznacza, że jest mało unikalny. Te najbardziej oczywiste skojarzenia już dawno są wykorzystywane.

Nie staraj się przemycić w logo każdego pomysłu, który wpadnie Ci do głowy. Skup się na jednej najważniejszej rzeczy, która będzie dominować. Jabłko w logo Apple jest po prostu nadgryzione. Nie wychodzi z niego dodatkowo robak i nie jest przedzielone na pół. Każdy zapamiętuje nadgryzienie. Im więcej dodajesz, tym bardziej rozmywasz przekaz. Logo jest symbolem, skrótem myślowym. Kiedy zaczyna przypominać wieloelementową ilustrację, traci na sile, przestaje być czytelne i łatwe do zapamiętania. Jeśli logo wykorzystuje oprócz typografii także dodatkowe elementy graficzne, powinny one składać się na jeden charakterystyczny symbol. Logo Mercedesa, czy Pumi to przykłady rozpoznawalnych i czytelnych znaków, które łatwo można zapamiętać i odtworzyć. Ta prostota ułatwia późniejsze zastoso-

wanie. Dzięki nieskomplikowanej formie znak jest bardziej uniwersalny. Nawet jeśli na samym początku tworzone przez Ciebie logo będzie wykorzystywane jedynie na stronie internetowej, nigdy nie wiesz czy za jakiś czas nie pojawi się potrzeba umieszczenia go w jakimś materiale drukowanym, wyhaftowania albo nawet wygrawerowania. Logo powinno nadawać się do zastosowania na różnych nośnikach i w rozmaitych sytuacjach. Musi być maksymalnie uniwersalne.

Pamiętaj też, że dobre logo nie musi nawiązywać wprost do działalności marki, którą reprezentuje. Symbolem piekarni nie musi być bagietka, a logo warsztatu nie musi opierać się o ikonę samochodu. Nic nie stoi na przeszkodzie żeby odwołać się do bardziej abstrakcyjnych pomysłów. Najważniejszy jest styl i dopasowanie do charakteru marki. Logo powinno wywoływać odpowiednie emocje i skojarzenia. W logo Nike nie ma butów, a mimo tego jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych i docenianych symboli w historii, ponieważ doskonale komunikuje ruch, dynamikę i niebanalność.

OPRACUJ LINIĘ GRAFICZNĄ

Moment, w którym dostosowaliśmy nasze logo do nowych oczekiwań nie oznacza wcale, że możemy zabrać się od razu za stworzenie zaktualizowanych folderów, szyldów, czy papeterii. Najpierw warto opracować ogólną koncepcję nowej linii graficznej, określaną także jako key visual. Jest to pomysł na nowy wizerunek naszej marki, który zostanie przeniesiony na wszelkie nośniki, z których korzystamy. Powinien on określać docelową kolorystykę, typografię, kształty, kompozycję i wszelkie inne elementy, które poskładane w odpowiedni sposób stworzą nasz unikalny image. To swojego rodzaju przepis na identyfikację wizualną określający precyzyjnie w jaki sposób chcemy skomponować wszelkie materiały, z których będziemy później korzystać. Pomyśl o marce Play - jakie wizualne skojarzenia przychodzą Ci do głowy? Przed oczami z pewnością pojawił Ci się biało-fioletowy kształt, który dynamicznie i zmiennie towarzyszy wszelkim materiałom reklamowym. Pojawia

się na ulotkach, billboardach, oznakowaniu salonów i stronie internetowej. Jest on właśnie doskonałym przykładem wiodącego motywu graficznego, który współgra z filozofią i koncepcją marki, jest spójny z logo oraz stanowi wyróżnik i element najbardziej zapadający w pamięć. Właśnie takiego przepisu na komunikację swojej marki powinieneś poszukać zanim zajmiesz się projektami poszczególnych materiałów.

NIE MUSISZ ODWRACAĆ ŚWIATA DO GÓRY NOGAMI

Nowa identyfikacja wizualna wiąże się jednoznacznie ze zmianami. Zakrojonymi na mniejszą lub większą skalę, przynoszącymi z jednej strony powiew świeżości, a z drugiej wymagającymi odważnych decyzji. Te ostatnie są szczególnie trudne w momencie silnego przywiązania do wcześniej wykorzystywanego sposobu komunikacji. Stare logo potrafi często przypominać ulubiony sweter - znoszony i zdecydowanie niemodny, ale najwygodniejszy i obdarzony sporym sentymentem.

Nie we wszystkich przypadkach konieczna jest jednak drastyczna zmiana. Zdarzają się sytuacje, w których jest ona wręcz nieuzasadniona. Stare logo po kilku zgrabnych szlifach może z powodzeniem stanąć na czele odświeżonej i odkurzonej identyfikacji. Zaprojektowana przez Karola Śliwkę skarbonka, która od wielu lat stanowi nieodzowny symbol banku PKO BP, w towarzystwie nowej typografii i bardziej dynamicznej palety kolorystycznej nabrała nowoczesnego charakteru i udanie wpasowała się we współczesne trendy komunikacji wizualnej. Jeśli boisz się drastycznych zmian zastanów się więc chociażby nad delikatnym odświeżeniem obecnej linii graficznej. Być może wystarczy niewiele żeby Twoja marka poczuła drugą młodość.

NIE KUPUJ KOTA W WORKU

Upewnij się, że po zakończeniu prac otrzymasz pliki odpowiednio przygotowane, które nie będą powodowały problemów przy wdrożeniu, np. na etapie druku. Poligrafia to bardzo skomplikowana i pełna niuansów dziedzina. Pro-

jekt, który świetnie wygląda na ekranie, może powrócić do nas z drukarni w wersji bardzo rozczarowującej. Szczególnie istotne są tu formaty plików. Występują ich dwa zasadnicze rodzaje: formaty wektorowe oraz rastrowe. Te pierwsze pozwalają nam na powiększanie rozmiarów grafiki bez obawy o utratę jakości i dominują w druku. Do najczęściej spotykanych formatów wektorowych zaliczamy ai, eps oraz cdr. Pliki tego typu mogą być także z powodzeniem zapisywane jako pdf.

Formaty rastrowe są domeną środowiska cyfrowego, zaliczamy do nich pliki o takich rozszerzeniach, jak np. jpg, png, czy gif. Grafiki zapisane w ten sposób mają swoją określoną wielkość i ich powiększenie powoduje obniżenie jakości. Nie nadają się także za bardzo do druku. Współpracując z tanimi i mało doświadczonymi wykonawcami istnieje spore ryzyko otrzymania projektu logo opracowanego jedynie jako grafika rastrowa, która dobrze sprawdzi się np. na stronie internetowej, ale w większości zastosowań drukarskich będzie mało użyteczna.

PAMIĘTAJ O STANDARYZACJI

Po zakończeniu prac nad identyfikacją wizualną warto przyjęte założenia zestandaryzować i opisać. Istnieją dwa podstawowe rodzaje dokumentów, które precyzują najważniejsze kwestie: księga znaku oraz księga identyfikacji wizualnej.

Księga znaku, jak sama nazwa wskazuje, to dokument opisujący logo, jego konstrukcję oraz zasady stosowania. Powinna określać przede wszystkim budowę logo, jego rozmiar minimalny, pole ochronne wokół znaku, przykłady prawidłowego i nieprawidłowego zastosowania, wersje monochromatyczną i achromatyczną oraz opis zastosowanej kolorystyki. W przypadku tego ostatniego elementu warto zwrócić uwagę na to, czy dla naszego znaku zdefiniowane zostały wersje w kilku przestrzeniach barw, a przede wszystkim w trzech najczęściej spotykanych, czyli CMYK, RGB oraz PANTONE. Podobnie jak w przypadku formatów plików ich różnorodność wynika z różnych możliwości wykorzystania plików graficznych. Przestrzeń CMYK przeznaczona jest do

druku, RGB funkcjonuje w środowisku cyfrowym, a PANTONE, gwarantuje największy stopień standaryzacji i powtarzalności.

Drugi ze wspomnianych dokumentów, księga identyfikacji wizualnej, to tak naprawdę księga znaku poszerzona o opis wszelkich dodatkowych materiałów, które wykorzystują linię graficzną marki. Posiadasz firmowe wizytówki? W księdze identyfikacji wizualnej powinny znaleźć się informacje na temat tego jak skonstruowany jest ich projekt, jakie są odległości pomiędzy poszczególnymi elementami, wielkość marginesów, interlinii, stopień pisma jakim złożono informacje tekstowe itp. Taka standaryzacja pomaga w utrzymaniu spójności i zwiększa Twoją niezależność w stosunku do agencji, która przygotowała projekt. Mając tak dokładnie określone informacje, dużo łatwiej będzie Ci, w razie potrzeby, odtworzyć w przyszłości określony materiał w sposób identyczny do tych, które już posiadasz.

W walce o przychylność konsumentów każdy detal ma znaczenie, często decydują sekundy, jedno spojrzenie, mgnienie oka. Nie lekceważ tego, jakie pierwsze wrażenie na temat Twojej marki odniesie odbiorca. Inwestycje w kwestie związane z identyfikacją wizualną i graficznym obliczem firmy bądź produktu być może trudno jednoznacznie przełożyć na konkretne zyski, ale marki chcące odnieść sukces muszą nieustannie dążyć do perfekcji. Decyzja o odświeżeniu obecnego wizerunku jest być może trudna i obciążona dużym ryzykiem, ale na pewnym poziomie rozwoju firmy nieunikniona. Zmieniające się mody i upodobania oraz galopujący postęp technologiczny wymuszają na marketerach ciągły pościg za trendami i oczekiwaniami konsumentów. Warto być na te wyzwania przygotowanym.

Oferta dla przedsiębiorstw społecznych

TARGES.PL

UNIKALNE PRODUKTY
WARMII I MAZUR

ZWIĘKSZ
SPRZEDAŻ
SWOICH PRODUKTÓW
I USŁUG

Projekt "Ośrodek Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Elblągu" realizowany jest przez Stowarzyszenie ESWIP w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Adelfi i współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego